

UNIVERZITA KARLOVA

Fakulta tělesné výchovy a sportu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Gerhard Benjamin Knop

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

**Potenciální vliv finančních pravidel na ekonomické chování
klubů z LaLigy a Premier League na přestupovém trhu**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Veronika Krause

Vypracoval:

Gerhard Benjamin Knop

Praha, květen 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne 30. 5. 2024

Gerhard Benjamin Knop

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval své vedoucí práce Mgr. Veronice Krause a také konzultantce Ing. Mgr. Michaelae Kaprálkové, M.A. za odborné vedení a podnětné rady během zpracovávání této práce.

Abstrakt

Název: Potenciální vliv finančních pravidel na ekonomické chování klubů z LaLigy a Premier League na přestupovém trhu

Cíle: Cílem práce je zhodnocení potenciálního vlivu pravidel FFP na ekonomické chování klubů ze španělské LaLigy a anglické Premier League na přestupovém trhu.

Metody: V práci jsou použity kvalitativní metody, konkrétně hloubková analýza dokumentů a komparace dokumentů a finančních ukazatelů. Dále byl proveden Chowův test.

Výsledky: Po provedení výzkumu bylo dosaženo závěru, že pravidla FFP pozitivně ovlivňují ekonomické chování klubů ze španělské LaLigy a anglické Premier League na přestupovém trhu z hlediska jejich finanční udržitelnosti.

Klíčová slova: finanční pravidla, Financial Fair Play, LaLiga, Premier League, přestupový trh

Abstract

Title: Potential impact of financial rules on the economic behaviour of LaLiga and Premier League clubs in the transfer market

Objectives: The aim of this thesis is to evaluate the potential impact of FFP rules on the economic behaviour of Spanish LaLiga and English Premier League clubs in the transfer market.

Methods: Qualitative methods are used in this paper, namely in-depth document analysis and comparison of documents and financial ratios. Furthermore, the Chow test was performed.

Results: The research concluded that the FFP rules have a positive impact on the economic behaviour of Spanish LaLiga and English Premier League clubs in the transfer market in terms of their financial sustainability.

Keywords: financial rules, Financial Fair Play, LaLiga, Premier League, transfer market

OBSAH

OBSAH.....	7
1. ÚVOD.....	8
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
2.1 Organizace fotbalových soutěží.....	10
2.1.1 Profesionální fotbalové soutěže v Anglii.....	11
2.1.2 Profesionální fotbalové soutěže ve Španělsku.....	13
2.2 Přestupový trh ve fotbale.....	14
2.2.1 Amortizace hráčů.....	16
2.3 Konkurenceschopnost na přestupovém trhu.....	16
2.4 Finanční pravidla ve fotbale.....	17
2.4.1 Vznik finančních pravidel UEFA.....	18
2.4.2 Finanční pravidla Premier League.....	21
2.4.3 Finanční pravidla LaLiga.....	22
2.5 Případy porušení finančních pravidel.....	24
3. CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.....	26
3.1 Cíl práce.....	26
3.2 Dílčí úkoly práce.....	26
4. METODIKA PRÁCE.....	27
4.1 Časové vymezení.....	27
4.2 Výzkumný a základní soubor.....	27
4.3 Sledované veličiny.....	28
4.4 Výzkumné metody.....	29
5. ANALYTICKÁ ČÁST.....	30
5.1 Celkové příjmy.....	30
5.2 Celkové náklady.....	31
5.3 Celkové hospodaření klubů.....	32
5.4 Příjmy získané z aktivit na přestupovém trhu.....	33
5.5 Výdaje na přestupovém trhu.....	34
5.6 Celková přestupová bilance.....	35
5.8 Hospodaření klubů před a po zavedení FFP.....	35
5.9 Celková bilance na přestupovém trhu před a po zavedení FFP.....	37
5.10 Chowův test.....	40
6. DISKUZE.....	44
7. ZÁVĚR.....	47
SEZNAM LITERATURY.....	48
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	54
SEZNAM TABULEK.....	55

1. ÚVOD

Fotbal je už po staletí celosvětovým fenoménem. Největší výhodou tohoto sportu je fakt, že k jeho provozování nejsou potřeba velké investice do vybavení a je možné jej hrát v téměř jakýchkoliv klimatických podmínkách. Díky tomu je dnes rozšířený napříč všemi kontinenty a pro mnoho lidí se stal neodmyslitelnou součástí každodenního života. S rostoucím zájmem o fotbal, ať už z hlediska aktivní či pasivní účasti, dochází také k nárůstu objemu finančních prostředků, které se v něm pohybují; a čím více peněz je do fotbalu investováno, tím větší je kladen důraz na výsledky. Právě na základě výsledků dosažených v utkáních jednotlivých soutěží jsou totiž následně rozdělovány odměny a další příjmy, díky kterým mohou hráči, kluby i jejich vlastníci a celý fotbalový průmysl fungovat.

Aby byla fotbalová utkání regulérní, je potřeba stanovit pravidla, která budou platná a uznávaná samotnými hráči, týmy i širokou veřejností. Fotbalových pravidel je celá řada. Na prvním místě jsou bezesporu pravidla hry samotné, která určují, čeho a jakým způsobem musí její účastníci dosáhnout, aby zvítězili. Důležitá jsou ovšem také pravidla pořádání jednotlivých zápasů, tedy jejich organizace. Bez ní by totiž nebylo možné mezi sebou objektivně porovnávat konkrétní kluby, reprezentační výběry ani samotné hráče. A právě organizace je také jedním ze základních aspektů fungování finančních pravidel, na která se zaměřuje tato práce a která se v posledních letech stala velice diskutovaným tématem napříč celým fotbalovým spektrem.

S rostoucím počtem investorů nejen z blízkého východu totiž dochází k neustálému navyšování finančních prostředků vynaložených na přestupy a mzdy fotbalových hráčů. Tento trend zvyšuje riziko potenciálních ekonomických potíží v případě, že se zámožný majitel rozhodne klub opustit. Náhlý nedostatek peněz v kombinaci s vysokými náklady a dlouhodobými závazky totiž může vést k vážným finančním problémům, v extrémních případech pak dokonce k zániku klubu. Právě tomu se snaží jednotlivé fotbalové organizace předejít zaváděním finančních pravidel.

Práce se zaměřuje na fungování ekonomických pravidel ve španělské a anglické nejvyšší fotbalové lize, přičemž se soustředí zejména na to, jak tato pravidla ovlivňují ekonomické chování klubů, účastnících se těchto soutěží, na přestupovém trhu.

Konkrétně bude zkoumána ekonomická regulace španělské LaLigy, takzvaná Economic Control (dále FFP LLS), finanční pravidla anglické Premier League, takzvané

Profitability and Sustainability Rules (dále FFP EPL), a také finanční předpisy evropské fotbalové asociace, takzvané Licensing and Financial Sustainability Regulations (dále FFP UEFA).

Pravidla zmiňovaných organizací se liší jak názvem, tak také přísností či vymahatelností jednotlivých předpisů, přesto jsou často zaměňována. Obecně se ve fotbalovém prostředí v souvislosti s finančními pravidly nejčastěji hovoří o termínu Financial Fair Play (FFP). Jelikož se názvy ekonomických regulí neustále mění, budou pro větší srozumitelnost této práce využívány zkratky zmíněné v předchozím odstavci.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Organizace fotbalových soutěží

Organizační zastřešení fotbalu jako takového má na starost mezinárodní instituce s názvem Fédération Internationale de Football Association, zkráceně FIFA. Tato organizace vznikla počátkem dvacátého století ve Francii, s cílem organizovat celosvětově nejpopulárnější sport. Při jejím zrodu stálo 7 zakládajících zemí, v současné době pod FIFA spadá již 211 národních asociací a 6 kontinentálních konfederací – Confédération Africaine de Football (CAF), Asian Football Confederation (AFC), The Confederation of North, Central America and Caribbean Association (Concacaf), Confederación Sudamericana de Fútbol (CONMEBOL), Oceania Football Confederation (OFC) a také Union des associations européennes de football (UEFA), tedy Unie evropských fotbalových asociací (FIFA, n.d.-a).

FIFA pořádá největší mezinárodní fotbalové reprezentační turnaje FIFA Mistrovství světa a FIFA Mistrovství světa žen, které se konají každé čtyři roky. Největší klubovou událostí pořádanou tímto vrcholným orgánem je FIFA Mistrovství klubů, které se koná jednou ročně. Kromě fotbalu organizuje FIFA také soutěže ve futsalu a v plážové kopané (FIFA, n.d.-b).

Sídlo FIFA se nachází ve švýcarském Curychu a jejím prezidentem je od roku 2016 Gianni Infantino (FIFA, n.d.-c). Hlavním řídicím orgánem evropského fotbalu je již zmiňovaná UEFA, která zastřešuje 55 národních asociací (UEFA, 2019a).

UEFA byla založena v červnu roku 1954 ve švýcarské Basileji s cílem budovat spolupráci a solidaritu napříč evropskou fotbalovou komunitou (UEFA, 2005). V současné době sídlí ve švýcarském Nyonu (UEFA, 2020a) a jejím prezidentem je od roku 2016 slovinský právník Alexander Čeferin (UEFA, 2023a). Mezi členy patří také Česká republika, která se stala součástí UEFA v roce 1993 po rozpadu Československa, jehož národní asociace stála již u samotného založení této organizace (UEFA, 2014).

UEFA organizuje mezinárodní fotbalové turnaje evropských národních reprezentací i klubů. Mezi největší reprezentační turnaje patří například Mistrovství Evropy UEFA EURO nebo UEFA Národní liga (UEFA, 2020a). Zároveň pořádá také tři hlavní evropské klubové soutěže: Ligu mistrů, Evropskou ligu a od sezony 2021/2022 také Evropskou konferenční ligu (UEFA, 2019b).

Liga mistrů je nejprestižnější fotbalovou klubovou soutěží světa. Její vznik se datuje do roku 1992, kdy nahradila tehdejší Pohár mistrů evropských zemí (dále PMEZ). Rozdíl mezi těmito dvěma soutěžemi je kromě názvu také v jejich formátu a v počtu účastníků: PMEZ zahrnovalo pouze vyřazovací část, které se účastnily výhradně mistrovské týmy jednotlivých národních lig, naopak Liga mistrů zahrnuje také skupinovou fázi, které se účastní 32 evropských týmů rozdělených do 8 skupin po čtyřech, a může v ní působit také více klubů z jedné země. Počet míst v hlavní fázi Ligy mistrů je alokován na základě umístění národních asociací v žebříčku UEFA s ohledem na jejich evropský koeficient, který se vypočítává z výsledků členských klubů dané asociace v evropských soutěžích během uplynulých pěti let. Týmy se mohou kvalifikovat buď přímo, nebo prostřednictvím kvalifikace (Csátó, 2022).

Stejný formát mají také další dvě evropské soutěže pořádané UEFA – Evropská liga a Evropská konferenční liga. Od sezony 2024/25 dojde u všech tří zmiňovaných soutěží k navýšení účastníků ze 32 na 36 a také k úpravě formátu, která zahrnuje zrušení základních skupin, jež nahradí společná tabulka všech účastnících se týmů (UEFA, 2024).

Ze všech těchto soutěží dostávají kluby, které se jich účastní, nemalé finanční odměny. Kromě prémie z evropských pohárů vyplácí evropská fotbalová asociace také takzvané „solidarity payments“, což jsou platby určené klubům, které se žádné z evropských soutěží neúčastní. Příspěvky od UEFA, a především pak příjmy z pohárových účastí, jsou pro jednotlivé týmy velmi důležité, jelikož v některých státech mohou finanční prostředky od UEFA tvořit až 50 % všech klubových příjmů (UEFA, 2016).

2.1.1 Profesionální fotbalové soutěže v Anglii

Premier League je nejvyšší anglickou fotbalovou soutěží. Vznikla v roce 1992 a v současné době v ní působí 20 anglických celků, které mezi sebou hrají systémem každý s každým doma a venku. Celkem se tedy za jednu sezonu, která zpravidla začíná v srpnu a končí v květnu, odehraje 380 utkání. Od roku 1992 vyhrálo mistrovský pohár celkem 7 týmů – Manchester United, Arsenal, Chelsea, Manchester City, Blackburn Rovers, Leicester City a Liverpool. Nejúspěšnějším celkem je Manchester United, který nejvyšší anglickou soutěž opanoval hned třináctkrát. Jediným mužstvem, které dokázalo celým ročníkem projít bez porážky, je londýnský Arsenal, kterému se tento unikátní počín povedl pod vedením Arsèna Wengera v sezoně 2003/2004. Každý rok sestupují tři týmy s nejnižším bodovým ziskem a jsou nahrazeny třemi nejlepšími kluby z druhé nejvyšší soutěže, takzvané The Championship. Anglická fotbalová asociace vysílá do již

zmíněných evropských pohárů celkem 7 účastníků, přičemž minimálně 5 z nich postupuje na základě svého umístění v tabulce. Zbývá dvě pohárová místa obdrží vítěz FA Cupu a Ligového poháru. V případě, že by jednu či obě trofeje vyhrál tým umístěný na prvním až pátém místě, postupoval by do pohárové Evropy i šestý, respektive sedmý celek tabulky (Premier League, n.d.-a).

Premier League je organizována soukromou společností s názvem The Premier League, jejíž vlastníky je všech 20 klubů účastnících se daného ročníku (Premier League, n.d.-b). Organizátorem tří nižších profesionálních soutěží The Championship, League One a League Two je společnost The Football League Limited, vystupující také pod názvem English Football League či zkratkou EFL. The Championship je druhou, League One třetí a League Two čtvrtou nejvyšší anglickou ligovou soutěží. Ve všech těchto ligách působí 24 týmů (celkem tedy 72) a hrají se v podobném formátu – z The Championship automaticky postupují do Premier League dva nejlépe umístěné celky, týmy umístěné na třetím až šestém místě hrají play off, jehož vítěz doplní v následující sezoně nejvyšší anglické soutěže zmiňované dva nejlépe umístěné kluby. Na druhém konci tabulky je situace totožná jako v Premier League: tři účastníci s nejnižším počtem bodů na konci daného ročníku sestupují do nižší soutěže. U League One je situace týkající se postupu totožná, rozdíl je však v systému sestupování, kdy nesestupují pouze tři týmy, ale rovnou čtyři. Z League Two do League One tedy přímo postupují celkem tři týmy, které jsou doplněny vítězem play off, kterého se účastní celky, jež se umístily na čtvrtém až sedmém místě. Dva týmy s nejnižším počtem bodů v této soutěži pak čeká přímý sestup do poloprofesionální The National League (EFL, n.d.).

Vysoký počet anglických týmů v evropských pohárech znamená finanční bonusy pro více jak třetinu účastníků anglické ligy, a mimo jiné díky těmto příspěvkům je Premier League nejbohatší fotbalovou soutěží, jak uvádí autoři Lago a kol. (2018), kteří citují Deloitte Football Money League (1997-2017).

Finanční možnosti klubů z Premier League se ale zlepšily zejména díky vyšším příjmům z televizních práv. Největší nárůst zaznamenala anglická nejvyšší soutěž po podepsání kontraktu na roky 2016-2019, kdy celkový příjem z prodeje televizních práv vzrostl o více než 50 %. Například stanici Sky Sports tak vyšla vysílací práva na jedno ligové utkání na více než 11 milionů liber (Gazapo, 2018).

Dalším důvodem velkého množství finančních prostředků v této soutěži jsou zahraniční majitelé. Příchod Romana Abramoviče v červenci roku 2003 do londýnské Chelsea, kterou koupil od Kena Batese za 140 milionů liber (BBC News, 2003), byl jedním z prvních případů ve 21. století, kdy se nový, zámožný majitel, rozhodl utrácet vysoké částky za hráče na přestupovém trhu, a vytvořit tak z lehce nadprůměrného anglického klubu jedno z nejsilnějších mužstev Evropy. Ještě výraznějším příkladem obrovského dopadu neomezených finančních prostředků je dle Pollarda (2016) převzetí Manchesteru City arabským šejkem Mansúrem v roce 2008. Po dokončení transakce a změně vlastnické struktury klubu, vyjádřil své obavy o úmysly nových majitelů a budoucnost fotbalu jako takového tehdejší manažer londýnského Arsenalu a odpůrce předražených přestupů Wenger:

Problém je v tom, co po sobě tito lidé zanechají, až je fotbal přestane bavit. To je otázka, kterou si musíte položit. Pokud je jejich investice čistě strategická, založená na obchodním zájmu, pak se jednoho dne mohou snadno rozhodnout, že už pro ně není výhodné být na fotbalovém trhu, a odejdou. Myslím si, že je dobré mít ve fotbale peníze, ale jde o to, jakým způsobem se využijí. Je potřeba stále respektovat pravidla (Collett, 2008).

Chtěl tím poukázat na to, že pokud klub nakoupí posily za velké peníze a nabídne jim vysoké mzdy, tak se v případě odchodu vlastníků dostane do složité, mnohdy až neudržitelné finanční situace.

Ekonomické možnosti klubů Premier League jsou ovlivněny také finančními příspěvky samotné ligy, která se snaží ekonomicky podpořit i nováčky nejvyšší anglické soutěže. Dle oficiálního auditora, firmy Deloitte (2020), činil v roce 2020 bonus za postup do první anglické ligy více než 130 milionů liber vyplácených v průběhu následujících tří sezon. V případě setrvání v soutěži po dobu alespoň pěti let se pak tato částka může vyšplhat téměř na dvojnásobek.

Jak uvádí Short (2023), anglická Premier League finančně přispívá klubům také v případě sestupu do nižší soutěže pomocí takzvaných „parachute payments“, které v průměru dosahují přibližně 33 milionů liber. Problémem je ovšem fakt, že výrazně zvýhodňují příjemce tohoto příspěvku oproti ostatním týmům ve druhé anglické lize, což má za následek menší vyrovnanost této soutěže.

2.1.2 Profesionální fotbalové soutěže ve Španělsku

Ve Španělsku existují dvě profesionální ligové soutěže – LaLiga EA Sports a LaLiga Hypermotion. Obě soutěže jsou zastřešovány soukromou sportovní organizací s názvem

LaLiga (LaLiga, n.d.-a). Jak uvádí Klivansky & El-Hajj (2018), nejvyšší španělská soutěž, tedy LaLiga EA Sports, byla založena v roce 1929 a jejím nejúspěšnějším účastníkem je Real Madrid s více než 30 ligovými tituly. Účastní se jí, stejně jako Premier League, celkem 20 týmů, počet sestupujících i účastníků v evropských pohárech je taktéž shodný (LaLiga, n.d.-b).

Druhá nejvyšší soutěž Segunda Division (v sezoně 2023/24 nesoucí název LaLiga Hypermotion) se skládá z 22 týmů, přičemž princip postupu do nejvyšší soutěže je stejný jako v druhé nejvyšší anglické soutěži, do nižší soutěže Segunda Division B pak sestupují čtyři nejhorší celky daného ročníku (LaLiga, n.d.-c). Španělské týmy hrají pouze jednu domácí pohárovou soutěž s názvem Copa Del Rey, jejíž vítěz si zajistí účast v Evropské lize UEFA (Gideon, 2022).

Dalším rozdílem je také vlastnická struktura klubů. Od roku 1992 musí být sice španělské kluby v soukromém vlastnictví (Khan, 2010), jsou zde ale čtyři výjimky: FC Barcelona, Real Madrid CF, Athletic Club Bilbao a Club Atletico Osasuna. Tyto čtyři kluby jsou totiž vlastněny fanoušky, což nemá v první anglické lize obdoby. Takzvaní „socios“, tedy fanoušci s hlasovacími právy, mají možnost podílet se na rozhodování o fungování klubu, byť se jejich skutečné pravomoci v současné době dají dle některých názorů považovat pouze za symbolické (O'Brien, 2017).

Jedním z hlavních zdrojů finančních prostředků jsou, stejně jako v Premier League, příjmy z prodeje audiovizuálních práv, která jsou oceněna na téměř 2 miliardy eur za sezonu. Tato práva tvoří u většiny klubů více než 60 % jejich celkových příjmů (LaLiga, n.d.-d). Dle Advanced Television (2022) je ovšem v porovnání s Premier League částka získána prodejem televizních práv téměř poloviční, jelikož anglická nejvyšší soutěž obdržela z této činnosti o přibližně 1,5 miliardy eur více.

2.2 Přestupový trh ve fotbale

Fotbalové kluby mají dvě možnosti, jak získat hráče do svých řad: první možností je výchova prostřednictvím klubové akademie, kdy se mladí talentovaní hráči dostanou přes mládežnické kategorie až do seniorského A týmu. Tento postup je finančně velmi výhodný, jelikož kluby ušetří za přestupní částky, ale z každé akademie vzejde pouze pár skutečně kvalitních hráčů, tudíž si týmy musí obstarat členy svého kádru i jinou cestou, kterou je přestupový trh. Podoba přestupového trhu ve fotbale se neustále vyvíjí. Největší reforma přišla v roce 2001 na základě rozhodnutí Evropské komise. Ta v prosinci roku

1998 zahájila téměř čtyřleté vyšetřování zaměřené na fotbalový přestupní trh, jelikož docházelo k hromadění stížností na jeho fungování. Stížnosti se týkaly zejména jednostranného porušování smluv ze strany hráčů. Evropská komise tak ve svém verdiktu upravuje pravidla fungování přestupního trhu například zavedením systému sankcí v případě porušení kontraktů (European Commission, 2002).

Na přestupovém trhu jsou nabízeni a poptáváni hráči jednotlivých klubů. Patří sem i takzvaní volní hráči, kteří nejsou vázáni žádnou smlouvou, a kluby tak nemusí svým konkurentům platit ze jejich příchod. Pravidlo o volných hráčích vzniklo v roce 1995 na základě případu belgického fotbalisty Jean-Marca Bosmana, kterému v roce 1990 vypršela smlouva v klubu FC Liège. Bosman obdržel nabídku nového kontraktu ve francouzském Dunkerque, jeho bývalý zaměstnavatel ovšem odmítl potvrdit registraci v novém týmu a blokoval tak odchod svého v tu dobu již bývalého hráče. Bosman se tedy obrátil na Evropský soud, kde reklamoval odepření svého práva svobodně pracovat na území Evropské Unie. Evropský soud dal Bosmanovi za pravdu, organizace FIFA i UEFA byly nuceny upravit své přestupní řády, a hráči se tak po vypršení svých kontraktů mohou svobodně rozhodnout, kam budou směřovat jejich další fotbalové kroky (De Marco, 2022). Tento způsob angažování hráčů tvoří ovšem pouze asi 22 % z celkového počtu přestupů. Zbytek, tedy celých 78 % procent nových akvizic, je výsledkem obchodu mezi dvěma kluby (Football Benchmark, 2021).

Přestupy mohou být realizovány ve dvou přestupních oknech. Přestupová okna ve fotbale byla zavedena jako součást dohody s Evropskou komisí týkající se toho, jak by měl fungovat systém přestupů, aby byla zachována smluvní stabilita pro kluby i hráče samotné. Další možností bylo zavést podobný systém, jaký funguje v ostatních odvětvích, tedy že by hráči měli klasické výpovědní lhůty a mohli měnit kluby dle své libosti. Fotbalové orgány napříč Evropou se ovšem domnívaly, že by tímto krokem došlo k ohrožení fotbalové ekonomiky jako celku, jelikož by kluby neměly motivaci investovat do rozvoje svých hráčů (Premier League, n.d.-c).

První přestupové okno je v létě. Například v roce 2023 začalo letní přestupové období v Premier League 14. června a skončilo 1. září. V zimě pak bylo možné provádět přestupy od 1. ledna do 1. února. Termíny ve Španělském profesionálním fotbale se mírně liší: letní přestupové okno ve stejném roce začalo 1. července a skončilo 1. září, zatímco zimní transfery bylo možné provádět od 2. ledna do 1. února (FIFA, 2023). Jedná se buď o hostování, kdy je hráč propůjčen jinému klubu na určitou dobu, nebo o trvalý přestup.

2.2.1 Amortizace hráčů

Z hlediska fungování přestupů a jejich vlivu na finanční stabilitu a celkové ekonomické výsledky klubů je potřeba vysvětlit také takzvanou amortizaci hráčů. Kluby jsou do svého účetnictví povinny zahrnout veškeré náklady spojené s přestupem hráčů. Kromě samotné přestupové částky se jedná například o provize hráčským agentům. Všechny tyto poplatky jsou zaúčtovány jako nehmotná aktiva. Tato nehmotná aktiva jsou následně rovnoměrně odepisována po dobu trvání smlouvy daného hráče, což ve výsledku znamená, že se každým rokem snižuje hodnota původní smlouvy. Dobu amortizace je možné prodloužit v případě, že dojde k prodloužení hráčské smlouvy na další časové období. Samotnou hodnotu těchto aktiv ovšem klub nemůže zvýšit ani snížit, a to až do doby, dokud hráče neprodá jinému týmu (Hoey a kol., 2021).

Donedávna byla jediným kritériem amortizačního období právě délka hráčské smlouvy. V roce 2023 ovšem došlo k úpravě pravidel UEFA, která se rozhodla stanovit maximální dobu amortizace hráčů na 5 let, bez ohledu na to, jak dlouhou smlouvu hráč při svém příchodu do nového klubu podepíše (Rampling, 2023).

2.3 Konkurenceschopnost na přestupovém trhu

Kluby napříč všemi fotbalovými soutěžemi chtějí dosahovat sportovních úspěchů. Z tohoto důvodu mají zájem neustále zlepšovat kvalitu svého hráčského kádru, jelikož právě vysoká úroveň hráčů je jedním z hlavních klíčů k naplnění sportovních cílů. Příležitosti ke zkvalitnění týmové soupisky přináší právě přestupový trh.

Pro některé celky ale může být z ekonomického pohledu složité přivést svou vysněnou posilu, a to zejména v případě, kdy o ni jeví zájem i jiné kluby, které si mohou dovolit zaplatit vyšší přestupní částku. Z hlediska prostředků vynaložených na hráčské akvizice dominuje právě anglická Premier League, což je možné vidět na obrázku 1.

Obrázek 1

Čisté výdaje na přestupy dle ligy, v milionech eur (2012-2021)

					
2012	-338	+14	-124	+43	-59
2013	-568	-33	-74	+69	-142
2014	-509	-41	-134	-6	+31
2015	-721	-197	+38	-155	+97
2016	-1,038	+63	-185	-19	+148
2017	-772	-144	-100	-63	-215
2018	-1,204	-272	+18	-230	+329
2019	-723	-418	-167	-432	+134
2020	-1,365	-257	-149	+156	-124
2021	-852	-34	-19	+2	-41
Total	-8,090	-1,319	-896	-635	+158

Pozn. Adaptováno z „The economics of big-5 league transfers: past decade and post-pandemic“, od R. Poli a kol., 2021, CIES Football Observatory Monthly Report, s. 6, (<https://football-observatory.com/IMG/pdf/mr67en.pdf>).

Mezi lety 2012 a 2021 činily čisté výdaje klubů z Premier League na přestupy hráčů přes 8 miliard eur. Za toto období tak celky z anglické nejvyšší ligové soutěže utratily třikrát více než týmy z ostatních čtyř nejlepších evropských lig dohromady (Poli a kol., 2021).

Finanční síla Premier League je zřetelná i u týmů ze spodních pater tabulky, kdy měl například Nottingham Forest během letního přestupového období v roce 2022 čisté výdaje na nákupy hráčů přes 150 milionů eur a stal se tak historicky nejvíce utrácjícím klubem postoupivším do vyšší soutěže, jelikož ještě předchozí sezonu působil ve druhé anglické lize. Utratil například téměř dvakrát více než Real Madrid, což ukazuje obrovskou sílu týmů z Premier League na přestupovém trhu. Kluby z první anglické ligy utratily za poslední dvě přestupová okna 3,19 miliardy euro, což je o 2,4 miliardy euro více, než v těchto přestupových obdobích utratily kluby ze španělské LaLigy Santander (Football Benchmark, 2022).

2.4 Finanční pravidla ve fotbale

Fotbal se stejně jako kterýkoliv jiný sport hraje především pro radost. Jak je ovšem zmíněno již na začátku teoretické části, s postupným vývojem a zvyšující se popularitou došlo ve fotbalovém prostředí také k navyšování množství peněz, které je potřeba nějakým způsobem regulovat.

2.4.1 Vznik finančních pravidel UEFA

Obrázek 2

Časová osa zavádění jednotlivých finančních pravidel

Pozn. Vlastní zpracování.

Za otce finančních pravidel ve fotbale je obecně považována evropská fotbalová asociace UEFA, která zavedla první předpisy tohoto typu, na jejichž základech byly v následujících letech vytvářeny další ekonomické směrnice týkající se fungování fotbalových klubů (De Marco, 2022).

S myšlenkou zavést určité finanční limity přišla UEFA již na konci minulého století. Konkrétně v roce 1999, kdy představila systém pro udělování licencí všem klubům účastnícím se pohárových soutěží pořádaných právě evropskou fotbalovou asociací, přičemž na udělování licencí dohlížely i samotné národní fotbalové asociace. Zástupci UEFA si ovšem uvědomovali, že je potřeba nejdříve zavést zřetelný právní rámec. Nově zavedená licenční pravidla tedy neurčovala maximální částky vynaložené na hráčské mzdy či přestupy, ale zaměřovala se na vícero oblastí. Zahrnovala například nároky na rozvoj mládeže, infrastrukturu, či právě na ekonomické fungování klubů. Ekonomické požadavky byly konkrétně dva: provádět pravidelné finanční audity a mít včas splacené veškeré závazky vůči hráčům i ostatním klubům. Tato pravidla poprvé vešla v platnost v sezoně 2004/2005. Od sezony 2008/2009 byla rozšířena o povinnost včasné úhrady daní a také o poskytování rozpočtových prognóz na budoucí období. Ucelená finanční pravidla pod názvem Financial Fair Play (dále FFP UEFA) pak UEFA představila v roce 2009 (Peeters & Szymanski, 2014).

Důvodem pro zavedení FFP UEFA byly stále narůstající přestupové částky a hráčské mzdy, s čímž nebyly spokojené ani samotné kluby, které ve spojení s evropskou fotbalovou asociací hledaly cestu, jak omezit své výdaje (Geey, 2016). Tato pravidla se ovšem nevztahují na všechny evropské fotbalové kluby, ale pouze na ty, které se účastní soutěží pořádaných touto organizací (UEFA, 2022a). Kontrolním orgánem, jenž dohlíží

na dodržování FFP UEFA, je takzvané UEFA Club Financial Control Body (UEFA 2022b).

Hlavním účelem těchto předpisů je bojovat proti trendu zadlužování jednotlivých klubů, a tedy zamezit tomu, aby fotbalové kluby utrácely více, než si samy svou fotbalovou činností vydělají. Data UEFA z roku 2010 totiž upozorňují, že 56 % evropských klubů účastnících se nejvyšších ligových soutěží vykazovalo ztrátový rozpočet (Szymanski, 2017).

Podstatou pravidel FFP UEFA je, že kluby musí prokazovat svou bezdlužnost vůči ostatním klubům a plnění svých daňových povinností. Zavedena byla dva roky po jejich představení, přičemž první kontroly jejich dodržování se vztahovaly k sezonám 2011/2012 a 2012/2013. Klíčovým momentem však bylo zavedení takzvaného „break-even requirement“ v roce 2013, na základě kterého byly v roce 2014 uděleny první sankce za porušení těchto pravidel (Garcia-del-Barrio & Rossi, 2020).

Základní myšlenkou a stěžejním požadavkem zmiňovaného „break-even requirement“ je, aby kluby neutrácelly více, než samy vydělají. Fungování této normy vysvětluje ve svém dokumentu auditorská firma Deloitte (2011). Dodržování či porušování tohoto pravidla je určováno na základě takzvaných relevantních výdajů a relevantních příjmů, přičemž mezi relevantní výdaje patří veškeré finanční prostředky vynaložené daným fotbalovým klubem, kromě výdajů na veškerý hmotný majetek, kam se řadí například stadion, tréninková zařízení, ale například i výdaje na mládež. Relevantními příjmy jsou veškeré příjmy z činnosti klubu, mezi které spadá například prodej hráčů. Mezi sledované transakce naopak nepatří jakákoliv nefotbalová činnost, u které je zřejmé, že přímo nesouvisí s daným klubem. Zda klub splnil či nesplnil požadované limity se posuzuje na základě tří posledních zúčtovacích období, přičemž poslední z nich (T) vždy končí v kalendářním roce, ve kterém začínají soutěže UEFA, a přidávají se k němu dvě předcházející období T-1 a T-2. V případě, že by klub v tomto sledovaném tříletém období vykazoval ztrátu, je oprávněn dokázat, že vzniklý deficit vyrovnává díky ziskům ve dvou přecházejících letech, tedy T-3 a T-4. Pokud se hospodářský výsledek sledovaného klubu pohybuje v kladných hodnotách, došlo ke splnění finančních požadavků UEFA. Zároveň je automaticky povolen i deficit do výše pěti milionů eur. Kluby se ale mohou vyhnout postihům i v případě, že jejich ztráta přesahuje tuto hodnotu. Musí ovšem prokázat, že schodek rozpočtu byl dorovnán bezpodmínečnými příspěvky od akcionářů či spřízněných osob. Ztráta, která byla tímto způsobem pokryta, mohla

v sezonách 2013/2014 a 2014/2015 činit až 45 milionů eur, v sezonách 2015/2016, 2016/2017 a 2017/2018 byl pak tento limit snížen na 30 milionů eur. V případě, že klub nesplnil ani tuto podmínku, byl vystaven sankcím. Tyto sankce mohly být například ve formě pokuty či vyřazení z evropských pohárů. Příklad je popsán v tabulce 1. Výsledný deficit je zde vyšší než 5 milionů eur, rozdíl je ovšem plně pokryt bezpodmínečnými příspěvky od akcionářů či spřízněných osob. Shrnutí: požadavek splněn.

Tabulka 1

Ilustrační příklad kontroly dodržování „break-even requirement“ imaginárním klubem pro pohárovou sezonu 2017/2018

	Sledované období			Souhrn (miliony €)
	T-2 30. 6. 2015	T-1 30. 6. 2016	T 30. 6. 2017	
Rozpočtový přebytek/(schodek)	(15)	5	(10)	(20)
Přebytek za období T-3 a T-4				5
Upravený celkový výsledek hospodaření				(15)

Pozn. Adaptováno z „The break-even requirement“ od Deloitte, 2011, *Annual Review of Football*, s. 71, (<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/deloitte-uk-the-break-even-requirement.pdf>), přeloženo.

Pravidla se v průběhu let přirozeně vyvíjela a upravovala. Velmi důležitou úpravou, byť jen krátkodobou, byl dodatek z roku 2020, který měl za cíl ulevit klubům během pandemie koronaviru. Do výsledné bilance se na základě tohoto dodatku nezapočítával rok 2020, jelikož v tomto období z důvodu zásahu vyšší moci nečekaně přišly prakticky všechny kluby o příjmy z pořádání domácích utkání a z dalších činností, které byly během pandemie zakázány (UEFA, 2020c).

Poslední důležitá reforma pak přišla v roce 2022, kdy UEFA rozhodla o zavedení aktualizovaných finančních pravidel, Licensing and Financial Sustainability Rules, která platí i v současnosti. Hlavním důvodem pro tuto reformu byla proměna fotbalového průmyslu v posledních dvanácti letech, a také pandemie Covid-19, která měla na fotbalové kluby velký dopad. Nová pravidla se zaměřují například na dodržování termínů plateb, či na přísnější omezení výdajů na hráčské mzdy, přestupy a poplatky agentům –

nově budou moci takto vynaložené prostředky tvořit maximálně 70 % klubových příjmů (UEFA, 2022c).

Změna názvu je důležitá především proto, že již neobsahuje slovní spojení Fair Play. Dle Sasse (2016) totiž FFP nepřispívalo k vyrovnanosti jednotlivých soutěží, právě naopak. Nemožnost adekvátně posílit kádr přispívala k větším výkonnostním rozdílům napříč jednotlivými soutěžemi, jelikož tato pravidla podle Sassových modelů omezují především menší kluby, které mají z důvodu nižšího počtu fanoušků také nižší příjmy, což snižuje jejich konkurenceschopnost na přestupovém trhu. Ke stejnému závěru dospěli i Birkhäuser a kol. (2019), kteří zkoumali situaci v prvních a druhých fotbalových ligách ve Španělsku, Německu a Francii. Dle jejich studie FFP prohlubuje nevyrovnanost jednotlivých soutěží, jelikož brání novým investorům v menších klubech utrácet za příchody nových posil.

Dle Howella (2020), který se zaměřuje na situaci v anglické Premier League, pak mají pravidla FFP pozitivní vliv na ekonomickou udržitelnost klubů, nejdůležitější roli ovšem hraje samotný management jednotlivých organizací a jeho rozhodování.

2.4.2 Finanční pravidla Premier League

Kluby působící v anglické nejvyšší fotbalové soutěži, které chtějí působit v evropských pohárech, podléhají dvěma druhům ekonomických restrikcí: zaprvé se musí řídit již zmiňovanými regulemi FFP UEFA, zadruhé musí dodržovat finanční pravidla samotné Premier League, takzvaná pravidla Profitability and Sustainability (dále FFP EPL).

FFP EPL byla schválena v roce 2013 s platností od sezony 2013/2014. Zavedení těchto pravidel v hlasování klubů podpořilo 13 z 20 účastníků nejvyšší anglické soutěže (espn.co.uk, 2013).

Předpisy FFP EPL kladou na kluby velké množství požadavků, mezi které mimo jiné patří včasné placení přestupových poplatků, hráčských mezd a daní (Premier League, 2017). Oproti předpisům FFP UEFA jsou však mírnější: anglické kluby mohou během tříletého období vykazovat ztrátu ve výši 15 milionů liber. V případě dodatečného vložení kapitálu majitelem může klub v tomto období vykazovat ztrátu v maximální výši 105 milionů liber bez jakýchkoliv následků. Za každou sezonu, kterou klub v rámci sledovaného tříletého období stráví v The Championship, se z tohoto limitu strhává 22 milionů liber. V případě, že klub daný limit překročí, dochází k porušení pravidel FFP EPL. Klub je následně vyšetřován nezávislou komisí, která rozhodne o případných sankcích, mezi něž patří

například finanční postihy či odpočet bodů z ligové tabulky. Auditorem, který má na starosti dohlížení na dodržování těchto pravidel, je společnost Deloitte LLP (Premier League, 2023).

Jak uvádí De Marco (2022), rozdíl ve výši tolerované finanční ztráty mezi pravidly UEFA FFP a EPL FFP je propastný. Tento fakt by mohl být odůvodněn tím, že kluby v různých soutěžích mají rozdílné příjmy a výdaje, problémem je ovšem to, že soutěže pořádané UEFA a Premier League od sebe nejsou zcela oddělené a navzájem se prolínají. To se ukázalo také na případu anglického prvoligového Wolverhamptonu Wanderers. Tento klub sídlící v hrabství West Midlands se totiž v sezoně 2018/2019 nečekaně kvalifikoval do Evropské ligy. V té době bez problému splňoval ekonomické regule EPL FFP, finanční pravidla UEFA FFP ovšem dodržet nedokázal a musel tak zaplatit pokutu ve výši 200 tisíc liber a přijmout omezení týkající se hráčského kádru, aby se mohl účastnit evropských pohárů.

V současné době je vyšetřován kvůli podezření z porušení FFP EPL Manchester City, který již byl v minulosti prošetřován evropskou fotbalovou asociací UEFA, a také Everton. Oběma klubům hrozí v případě prokázání viny vysoké pokuty či odebrání bodů v tabulce (Reuters, 2023).

Dalším rozdílem mezi pravidly FFP UEFA a FFP EPL je také fakt, že v případě porušení finančních pravidel Premier League nemůže dojít k promlčení jednotlivých prohřešků, což bylo jedním z hlavních důvodů, díky kterým se Manchester City ve zmíněném sporu s UEFA vyhnul několikaletému zákazu startu v evropských pohárech (Dawson, 2023).

2.4.3 Finanční pravidla LaLiga

Jednou z nejdůležitějších odlišností mezi anglickou a španělskou první fotbalovou ligou je rozdílný přístup k financím. Dle Bullivanta (2022) je španělská nejvyšší soutěž z pohledu finančních pravidel mnohem důslednější než UEFA nebo ostatní evropské ligy. Podrobuje totiž jednotlivé kluby přísnějším auditům a hrozí také přísnějšími tresty.

Finanční restrikce v La Lize, takzvané Economic Control (dále FFP LL), byly zavedeny v roce 2013 na popud samotných klubů a veřejně obchodovaných společností, které vlastní většinu profesionálních španělských klubů. Cílem těchto předpisů je garantovat udržitelnost celé soutěže i klubů samotných. Pravidla musí dodržovat všechny celky hrající profesionální ligové soutěže ve Španělsku, tedy první a druhou ligu. Rozdílem oproti FFP UEFA je skutečnost, že FFP LL mají zejména preventivní charakter, díky

čemuž kluby dopředu vědí, kolik si budou moci v následujícím období dovolit utratit (LaLiga, 2021a).

Důvodem pro zavedení finančních pravidel ve Španělsku byla vysoká zadluženost klubů, a to jak vůči španělským úřadům, kde dluh činil 650 milionů eur, tak také vůči samotným hráčům, kterým kluby nevyplatily přes 80 milionů eur. V roce 2020 se podařilo mzdové závazky vůči všem hráčům splatit, pohledávky státních institucí se pak povedlo snížit o necelých 630 milionů eur (LaLiga, n.d.-e).

Jedním z nejdůležitějších pilířů tohoto souboru předpisů je takzvaný Squad Cost Limit (dále SCL), tedy částka, kterou může daný klub utratit za svůj kádr. Ten se skládá ze dvou částí: takzvaná registrovatelná část zahrnuje všechny hráče s čísly dresů od 1 do 25 a realizační tým. Druhá část, takzvaná neregistrovatelná část, zahrnuje osoby, které již nejsou členy současného týmu, ale stále jsou na ně vynakládány určité finanční prostředky. Konkrétním příkladem může být odstupné, případně mzdy vyplácené hráčům na hostování v jiných klubech. SCL zahrnuje například hráčské mzdy, amortizaci přestupní částky, poplatky agentům či platby za audiovizuální práva. Celkový limit, který musí klub v případě podpisu a registrace nového hráče či obnovení kontraktu dodržet, se vypočítává následovně: od plánovaných příjmů se odečtou plánované nesportovní výdaje a splátky dluhů, výsledná částka poté tvoří SCL. Pokud se klub domnívá, že splňuje tento požadavek a chce posílit svůj tým, zašle LaLize potřebnou dokumentaci. LaLiga poté společně s orgánem Valuation Body zhodnotí, zda je vše v souladu s normami, a následně potvrdí či zamítne registraci hráče. V případě, že kluby SCL překročí, mají povoleno utratit nejvýše 25 % z předem zredukovaných nákladů. Díky tomu nedochází k situaci, kdy by kluby měly zcela zakázáno investovat, stále se však snižuje dlužná částka, což je cílem finančních pravidel. Pokud by klub překročil i tento limit, neposkytl potřebné dokumenty či nedodržel stanovené lhůty, nebude mu umožněno registrovat hráče na týmovou soupisku. Pravidla zahrnují také omezení týkající se hráčských mezd. Pokud například bude chtít klub angažovat hráče z anglické, německé, francouzské, španělské či italské nejvyšší soutěže, který odehrál určité množství utkání, nemůže snížit jeho původní mzdu o více než 50 %. Další z pravidel hovoří o tom, že snížit mzdu stávajícímu hráči je možné pouze v případě prodloužení kontraktu na další období (LaLiga, 2021b).

Někteří odborníci se domnívají, že takto přísné restriktce LaLigy mají za důsledek nevýhodu španělských celků na přestupovém trhu. Dle některých názorů totiž mohou jen

velmi těžko konkurovat téměř neomezeným finančním zdrojům klubů z Premier League, kde regulace ze strany vedení ligy není tak striktní (Gutiérrez, 2023).

2.5 Případy porušení finančních pravidel

Manchester City v současné době čelí obvinění z porušení FFP EPL, ke kterému mělo údajně dojít až ve 115 různých případech mezi lety 2009 a 2018. Obviněn je například z nadhodnocování sponzorských smluv a z nedostatečné spolupráce s nadřazenými orgány (Braidwood, 2023).

Manchester City čelil podobnému obvinění už v roce 2020, tehdy jej ovšem vyšetřovala UEFA na základě svého FFP. V té době se jednalo o nejvýznamnější spor v rámci porušení pravidel FFP UEFA. Anglický celek byl vyšetřován na základě uniklých korespondencí zveřejněných v německém magazínu Der Spiegel, ze kterých bylo zřejmé, že klub ve svých finančních zprávách uváděl nepravdivé informace týkající se příjmů ze sponzoringu. První komora a následně i odvolací komise UEFA 14. února 2020 potvrdily porušení finančních pravidel z důvodu nadhodnocování sponzorských smluv v letech 2012 až 2016 a následné nedostatečné kooperace s vyšetřovatelskými orgány, a udělily tehdejšímu anglickému mistrovi pokutu ve výši 30 milionů eur a zákaz účasti v evropských pohárech na následující dvě sezony. Manchester City se proti tomuto rozhodnutí následně odvolal k Arbitrážnímu soudu pro sport (CAS), který trest zmírnil na pokutu ve výši 10 milionů eur a úplně zrušil zákaz startu v evropských soutěžích pořádaných UEFA. CAS argumentoval tím, že u několika prohřešků již došlo k jejich promlčení z důvodu překročení pětileté lhůty a evropská fotbalová asociace nedokázala dostatečným způsobem unést důkazní břemeno. Ve výsledku byl tedy Manchester City potrestán pouze za to, že nedostatečně spolupracoval s orgány UEFA, nikoliv však za prohřešky, které byly předmětem onoho vyšetřování. Vystala tedy otázka, zda pro kluby není lepší protahovat vyšetřování a následně obdržet trest za nedostatečnou kooperaci, díky čemuž dojde k promlčení závažnějších přestupků, za které hrozí přísnější tresty. Tuto skutečnost si uvědomovala i samotná evropská fotbalová asociace, která po tomto sporu upravila článek 37 jednacího řádu procesních pravidel, jimiž se řídí vyšetřovací orgán UEFA Club Financial Control Body. Tento článek se totiž týká právě promlčecích lhůt. (De Marco, 2022) Jeho původní znění „Trestní stíhání pro všechna porušení pravidel UEFA týkající se udělování licencí klubům a regulí FFP je promlčeno po pěti letech“ (UEFA, 2019c, s. 12) bylo upraveno na „Zahájení řízení pro všechna porušení pravidel

UEFA týkající se udělování licencí klubům a regulí FFP je promlčeno po pěti letech.“ (UEFA, 2022b, Oddíl 3, Článek 37).

Za zmínku stojí i případ FC Barcelony, která se v posledních letech potýká s vleklými finančními potížemi. Její dluh se sice postupně snižuje, stále je však na úrovni 552 milionů eur (FC Barcelona, 2023). Jedním z následků špatné ekonomické situace klubu jsou také nízké limity na útraty za přestupy a mzdy hráčů. Nejvíce se tato skutečnost projevila při odchodu Lionela Messiho v roce 2021, kdy se Barceloně nepodařilo naplnit požadavky španělské nejvyšší soutěže týkající se registrace hráčů a byla nucena uvolnit svou největší hvězdu (FC Barcelona, 2021).

S registrací nejen nových posil, ale také s obnovováním smluv současných hráčů, kteří musí mnohdy ustupovat ze svých požadavků, aby bylo vyhověno vysokým nárokům vedení soutěže a klub tak mohl na soupisku zapsat všechny své hráče, má katalánský celek problémy i po odchodu Lionela Messiho. Jedním z nejaktuálnějších příkladů je zamítnutí Gaviho nové smlouvy z ledna 2023, kterou vedení soutěže odmítlo zaevidovat právě z důvodu špatné finanční situace katalánského velkoklubu (Sanderson, 2023).

Kromě pravidel španělské LaLigy se Barceloně nedaří plnit závazky ani vůči evropské fotbalové asociaci UEFA. V červenci 2023 byla úřadujícímu španělskému mistrovi udělena pokuta ve výši 500 tisíc eur za to, že v účetním období za rok 2022 špatně vykázal zisky z prodeje nehmotného majetku. Jednalo se zároveň o poslední případ, kdy kontrolní orgán UEFA posuzoval kluby na základě již neplatných pravidel Financial Fair Play (UEFA2023b).

3. CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

3.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení potenciálního vlivu pravidel FFP na ekonomické chování klubů ze španělské LaLigy a anglické Premier League na přestupovém trhu. Porovnáváno bude ekonomické chování těchto klubů na přestupovém trhu před a po zavedení finančních regulí FFP.

3.2 Dílčí úkoly práce

Cíl práce je rozpracován na dílčí úkoly, jež budou sloužit k jeho důslednému naplnění.

Dílčí úkoly zní následovně:

1. Shromáždění finančních zpráv a dalších dokumentů obsahujících potřebné údaje o ekonomickém hospodaření klubů působících ve španělské a anglické nejvyšší soutěži v období od sezony 2004/2005 do sezony 2021/2022
2. Zpracování a interpretace dat získaných v předchozím dílčím úkolu
3. Analýza finančního hospodaření a přestupových aktivit klubů z LaLigy a Premier League
4. Komparace ekonomického chování klubů z LaLigy a Premier League před a po zavedení FFP
5. Hledání zlomu v přestupových aktivitách klubů z LaLigy a Premier League na přestupovém trhu
6. Zhodnocení potenciálních následků zavedení finančních pravidel z hlediska ekonomického chování klubů z LaLigy a Premier League na přestupovém trhu

4. METODIKA PRÁCE

Pro výzkum byla zvolena španělská LaLiga, jelikož má nejpřísnější pravidla ze všech top 5 evropských lig. Práce se zaměřuje také na anglickou Premier League, protože je nejsledovanější a nejbohatší evropskou ligou. Zahrnuti jsou zde také všechny tři evropské pohárové soutěže, kterých se účastní týmy z obou sledovaných národních soutěží, a kde jsou platná finanční pravidla UEFA.

4.1 Časové vymezení

Součástí práce je sledování změn ekonomického chování klubů před a po zavedení finančních regulací. Právě proto je začátek zkoumaného období vymezen na rok 2004, a to z toho důvodu, aby bylo ze statistického hlediska zajištěno dostatečné množství dat z doby před FFP, jelikož první pravidla FFP UEFA vešla v platnost v roce 2011 a stěžejní požadavek UEFA „break-even requirement“ i pravidla FFP EPL a FFP LL byla zavedena o 2 roky později. Práce se ale zaměřuje také na současnost, a to konkrétně na období do roku 2022, jelikož právě do sezony 2021/2022 jsou dostupná všechna data potřebná ke správnému a plnohodnotnému výzkumu.

Časové období bylo rozděleno na dvě části – první z nich trvalo od roku 2004 do roku 2013 a vyjadřuje období před zavedením FFP. Rok 2013 byl určen z toho důvodu, že došlo jak k zavedení finančních pravidel v obou sledovaných soutěžích, tak také k zavedení stěžejního „break-even requirement“. Druhé období reprezentuje časový úsek od roku 2013 do roku 2022, tedy období, ve kterém již jsou v platnosti finanční požadavky jednotlivých soutěží. Důležité je ovšem zmínit, že zavedení finančních pravidel se nemusí projevit okamžitě, tudíž ke změně ekonomického chování klubů může dojít později, než v roce 2013, kdy byla zmiňovaná pravidla zavedena.

4.2 Výzkumný a základní soubor

Výzkumným souborem jsou týmy anglické Premier League a španělské LaLigy během sezon 2004/2005 až 2021/2022. Tento výzkumný soubor byl vybrán na základě zvolených fotbalových soutěží a již zmiňovaného určeného časového období. V Premier League se tedy jedná celkem o 41 různých týmů, zatímco ve španělské lize se jedná o 45 týmů. Celkově bude tedy v práci zahrnuto 86 klubů z 18 sezon nejvyšší anglické a španělské soutěže. Jelikož se výsledky zkoumání vztahují pouze k daným ligám, tak se zároveň jedná i o soubor základní.

4.3 Sledované veličiny

Ve výzkumu jsou sledovány a hodnoceny celkem čtyři proměnné, přičemž dvě z nich se týkají příjmů a dvě výdajů. První ze sledovaných veličin je celkový obrat všech klubů účastnicích se zmiňovaných dvou soutěží za danou sezonu, který zahrnuje například příjmy z televizních práv, příjmy od sponzorů, příjmy z prodeje vstupenek a další druhy příjmů. Do celkového obratu klubů za danou sezonu jsou zahrnuty také příjmy z prodeje a z hostování hráčů, jakožto i všechny další příjmy přímo plynoucí z klubových aktivit na přestupovém trhu. Tento druh příjmů je zároveň samostatnou sledovanou proměnnou, jelikož je stěžejní pro naplnění cíle této práce. Třetí sledovanou proměnnou jsou celkové náklady klubů, mezi které se řadí například náklady na hráčské mzdy, na rozvoj mládeže, infrastruktury či výdaje na přestupovém trhu. Právě výdaje na hráčské akvizice jsou čtvrtou sledovanou proměnnou, ve které jsou zahrnuty například poplatky vynaložené na přestupy hráčů, hostování či poplatky agentům nebo podpisové bonusy.

Finanční prostředky vynaložené na přestupovém trhu jsou následně vztaženy k celkovým výdajovým veličinám. Je tak učiněno z několika důvodů: prvním z nich je, aby bylo možné určit, jakou procentuální část celkových nákladů klubů v dané sezoně tvořily. Dalším důvodem je zajištění maximální výpovědní hodnoty tohoto výzkumu, jelikož s rostoucím obratem a náklady logicky dochází také k nárůstu prostředků vynaložených na příchody hráčů, a zároveň také k nárůstu objemu financí spojených s odchodem hráčů. Třetím důvodem je inflace, která se sice ve fotbalovém prostředí nevyvíjí stejným tempem jako v ostatních odvětvích, přesto má však vliv na výši příjmů a výdajů jednotlivých fotbalových klubů. Kumulativní míra celosvětové inflace se na základě indexu spotřebitelských cen během sledovaného období dostala na úroveň přes 113 %, což má také určitý podíl na navyšování částek na přestupovém trhu (Statista, 2024). Díky procentuálnímu vyjádření podílu financí vynaložených na přestupovém trhu a celkových klubových nákladů je tak alespoň částečně eliminován vliv inflace a je možné určit, zda a případně jak ovlivnilo zavedení pravidel FFP ekonomické chování sledovaných klubů na přestupovém trhu.

Všechny hodnoty jsou uváděny v eurech. Jelikož jsou v původních finančních zprávách klubů z Premier League uváděny částky v britských librách, jsou tyto sumy převedeny do eur na základě kurzu platného k 1. lednu roku, ve kterém daný ligový ročník končí. Data týkající se měnových kurzů byla získávána z webových stránek společnosti Oanda FX

Data Services, která spolupracuje například se společností Deloitte, tedy s auditorem obou sledovaných fotbalových soutěží.

Veškeré proměnné byly sledovány za jednotlivé sezony v období od roku 2004 do roku 2013 a následně od roku 2013 do roku 2022. Poté byly hodnoty v těchto dvou časových intervalech porovnány, díky čemuž bylo možné určit, zda a jak ovlivnilo zavedení finančních pravidel konkurenceschopnost klubů ze sledovaných soutěží na přestupovém trhu.

4.4 Výzkumné metody

Výzkumnými metodami sloužícími k naplnění cíle jsou kvalitativní metody, konkrétně hloubková analýza dokumentů a komparace dokumentů a finančních ukazatelů. Využívána jsou tedy sekundární data, jelikož ohledně této problematiky existuje dostatek volně dostupných informací, a není tak potřeba vytvářet data nová. Získané hodnoty jsou zpracovány jak v tabulkách, tak také v grafech pro zpřehlednění výsledků výzkumu.

Pro zjištění, zda pravidla FFP měla, či neměla vliv na změnu ekonomického chování klubů ze sledovaných soutěží na přestupovém trhu, bylo využito také takzvaného Chowova testu (Chow, 1960). Jedná se o statistickou metodu vynalezenou v roce 1960 americkým ekonomem Gregory Chowem, která zkoumá rovnost mezi koeficienty β_0 a β_1 ve dvou lineárních regresích, přičemž každá z lineárních regresí je sestavena na základě dat z jiného časového období. Sledovanými daty jsou v tomto případě celkové výdaje na přestupy a celkové náklady klubů z LaLigy a Premier League. Časová období jsou oddělena určitou významnou událostí, přičemž v tomto výzkumu je touto událostí zavedení pravidel FFP LL, FFP EPL a break-even requirement. V případě, že jsou soubory koeficientů stejné, dochází k potvrzení hypotézy H_0 , která říká, že se jedná o stále stejnou lineární regresí a tedy, že u sledovaných dat nedošlo k žádnému významnému zlomu v období kolem zmiňované události. Naopak, pokud jsou soubory koeficientů dvou sledovaných lineárních regresí odlišné, dojde k zamítnutí hypotézy H_0 a potvrzení hypotézy H_1 , jež říká, že došlo k určitému zlomu ve sledovaných datech. K zamítnutí hypotézy H_0 také dochází, pokud pravděpodobnost p nepřekročí 5% hladinu významnosti. Případné nalezení zlomu v období kolem zavedení finančních pravidel může potenciálně znamenat jejich vliv na ekonomické chování klubů na přestupovém trhu. Výsledky Chowova testu jsou následně v analytické části graficky znázorněny a popsány.

5. ANALYTICKÁ ČÁST

V analytické části jsou postupně zobrazeny hodnoty získané z jednotlivých finančních dokumentů. Od sezony 2004/2005 do sezony 2021/2022 si v Premier League zahrálo celkem 41 týmů, v LaLize se v alespoň jednom ročníku během zkoumaného období objevilo 45 celků. Nejdříve bylo zhodnoceno celkové ekonomické fungování klubů z obou soutěží v průběhu 18 sledovaných sezon, následně byla věnována pozornost chování klubů na přestupovém trhu a v neposlední řadě byla porovnávána období před a po zavedení pravidel FFP.

V tabulkách zahrnujících celkové příjmy a celkové výdaje v sezonách 2008/2009 a 2009/2010 nejsou zahrnuty příjmy a výdaje Portsmouthu FC, který byl od roku 2010 v insolvenčním řízení a nebylo tak možné dohledat finanční zprávy z tohoto období. Tato situace je vždy znázorněna symbolem * u dané sezony.

5.1 Celkové příjmy

Tabulka 2

Celkové obraty klubů z Premier League a LaLigy (v EUR)

Sezona	Celkový obrat PL	Celkový obrat LL
2004/2005	1 743 912 977	1 197 024 640
2005/2006	1 838 362 203	1 438 873 097
2006/2007	2 014 940 872	1 612 617 593
2007/2008	2 394 759 973	1 844 500 722
2008/2009*	1 804 480 359	1 730 500 629
2009/2010*	2 063 853 591	1 847 103 831
2010/2011	2 412 103 086	1 936 873 527
2011/2012	2 533 324 252	2 081 790 290
2012/2013	2 806 697 512	2 081 715 431
2013/2014	3 589 730 871	2 265 320 819
2014/2015	3 983 530 568	2 517 778 513
2015/2016	4 455 888 668	2 846 245 011
2016/2017	4 719 821 871	3 315 146 053
2017/2018	5 362 038 296	3 929 225 622
2018/2019	5 660 528 502	4 181 805 053
2019/2020	5 118 042 159	4 186 768 279
2020/2021	5 346 795 165	3 435 634 342
2021/2022	6 197 033 811	4 277 877 860
Celkem	64 045 844 736	46 726 801 312

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; LL – LaLiga. Companies House a Ministerio de Cultura y Deporte, zpracování vlastní

Údaje ze získaných dokumentů potvrzují větší finanční sílu klubů z anglické nejvyšší soutěže, které měly za sledované období celkové příjmy o více než třetinu vyšší než kluby z LaLigy. Za každou sezonu obdržely průměrně o téměř 1 miliardu eur více a jeden prvoligový anglický klub si tak během každé sezony přišel na příjem o téměř 50 milionů eur vyšší než jeden klub hrající nejvyšší španělskou soutěž.

5.2 Celkové náklady

Tabulka 3

Celkové náklady klubů z Premier League a LaLigy

Sezona	Celkové náklady PL	Celkové náklady LL
2004/2005	1 912 788 272	1 226 407 041
2005/2006	2 068 890 175	1 350 303 917
2006/2007	2 460 565 866	1 668 032 587
2007/2008	2 744 405 008	1 846 852 089
2008/2009*	2 133 049 511	1 724 531 518
2009/2010*	2 444 355 890	1 911 204 298
2010/2011	2 495 211 058	2 056 611 144
2011/2012	3 071 457 044	2 088 314 871
2012/2013	3 119 537 188	1 938 142 051
2013/2014	3 634 711 884	2 109 080 325
2014/2015	4 209 028 365	2 371 626 076
2015/2016	4 814 768 639	2 707 926 611
2016/2017	4 820 814 910	3 149 242 284
2017/2018	5 637 072 698	3 761 666 262
2018/2019	6 177 318 414	3 954 256 420
2019/2020	6 695 405 736	4 098 687 877
2020/2021	6 439 189 289	4 256 480 020
2021/2022	7 394 115 116	4 390 609 229
Celkem	72 272 685 063	46 609 974 621

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; LL – LaLiga. Data získána z Companies House a Ministerio de Cultura y Deporte, zpracování vlastní.

Kromě příjmů měly ovšem kluby z Premier League také výrazně vyšší náklady, a to více než o 50 %. V průběhu osmnácti sledovaných sezon narostl rozdíl ve vydaných finančních prostředcích na provoz klubů mezi jednotlivými soutěžemi na více než 25 miliard eur. Každou sezonu tak kluby z LaLigy utratily průměrně o více než 1,4 miliardy méně, což činí rozdíl přes 70 milionů eur na jeden klub za jedinou sezonu.

5.3 Celkové hospodaření klubů

Tabulka 4

Celková bilance klubů z Premier League a LaLigy

Sezona	Celková bilance PL	Celková bilance LL
2004/2005	-168 875 295	-29 382 401
2005/2006	-230 527 972	88 569 180
2006/2007	-445 624 994	-55 414 994
2007/2008	-349 645 035	-2 351 367
2008/2009*	-328 569 152	5 969 111
2009/2010*	-380 502 299	-64 100 467
2010/2011	-83 107 972	-119 737 617
2011/2012	-538 132 792	-6 524 581
2012/2013	-312 839 676	143 573 380
2013/2014	-44 981 013	156 240 494
2014/2015	-225 497 797	146 152 437
2015/2016	-358 879 971	138 318 400
2016/2017	-100 993 039	165 903 769
2017/2018	-275 034 402	167 559 360
2018/2019	-516 789 912	227 548 633
2019/2020	-1 577 363 577	88 080 402
2020/2021	-1 092 394 124	-820 845 677
2021/2022	-1 197 081 305	-112 731 369
Celkem	-8 226 840 327	116 826 691

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; LL – LaLiga. Data získána z Companies House a Ministerio de Cultura y Deporte, zpracování vlastní.

Vysoké náklady anglických klubů se výrazně projevují na celkové ekonomické bilanci. Zatímco španělské kluby se z 18 ročníků dostala do ztráty v méně než polovině z nich, kluby z Premier League byly v záporných hodnotách na konci každé sezony, přičemž průměrná čistá ztráta činila přes 450 milionů eur za sezonu. Každý klub tedy průměrně tratil téměř 23 milionů eur během každého prvoligového ročníku. Celky ze španělské nejvyšší soutěže se naopak celkově pohybují v kladných číslech, což může souviset s přísnějšími finančními pravidly tamního ligového vedení.

5.4 Příjmy získané z aktivit na přestupovém trhu

Tabulka 5

Příjmy klubů z Premier League a LaLigy získané z aktivit na přestupovém trhu

Sezona	Celkové příjmy z přestupů PL	Celkové příjmy z přestupů LL
2004/2005	178 300 000	95 245 000
2005/2006	238 600 000	216 360 000
2006/2007	256 475 000	152 425 000
2007/2008	472 718 000	308 190 000
2008/2009	533 085 000	374 115 000
2009/2010	510 070 000	249 640 000
2010/2011	342 445 000	313 920 000
2011/2012	427 153 000	314 225 000
2012/2013	372 530 000	221 480 363
2013/2014	406 262 727	503 875 000
2014/2015	669 204 400	573 635 000
2015/2016	698 906 000	461 283 636
2016/2017	871 868 000	503 450 000
2017/2018	1 339 107 000	901 602 000
2018/2019	577 524 781	890 600 000
2019/2020	937 666 000	1 174 720 000
2020/2021	453 453 170	598 160 000
2021/2022	820 090 000	267 754 384
Celkem	10 105 458 078	8 120 680 383

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; LL – LaLiga. Data získána z Transfermarkt, zpracování vlastní.

Rozdíl v příjmech z aktivit na přestupovém trhu není oproti ostatním sledovaným veličinám tak markantní. Kluby z Premier League však inkasovaly o více než 20 % finančních prostředků plynoucích z této činnosti více než prvoligové celky ze Španělska. Největší rozdíl byl zaznamenán v sezoně 2017/2018, kdy anglické kluby získaly o téměř 450 milionů eur více než týmy z LaLigy. Jedním z důvodů je přesun brazilského záložníka Philippe Coutinha z Liverpoolu do Barcelony: právě za tuto posilu totiž zaplatil katalánský velkoklub celkem 135 milionů eur.

5.5 Výdaje na přestupovém trhu

Tabulka 6

Výdaje klubů z Premier League a LaLigy na přestupovém trhu

Sezona	Celkové výdaje na přestupy PL	Celkové výdaje na přestupy LL
2004/2005	506 640 000	261 635 000
2005/2006	507 828 000	252 705 000
2006/2007	546 925 000	408 322 000
2007/2008	941 213 000	565 450 000
2008/2009	857 756 000	392 015 000
2009/2010	584 572 500	507 385 000
2010/2011	701 300 000	315 731 040
2011/2012	639 018 000	400 615 000
2012/2013	775 025 000	167 120 000
2013/2014	924 402 000	452 199 060
2014/2015	1 233 703 500	541 543 994
2015/2016	1 471 950 000	609 020 000
2016/2017	1 666 905 000	530 985 000
2017/2018	2 186 220 000	911 330 000
2018/2019	1 658 060 000	1 053 450 000
2019/2020	1 813 931 086	1 543 887 500
2020/2021	1 581 901 000	432 240 140
2021/2022	1 706 665 800	389 707 000
Celkem	20 304 015 886	9 735 340 734

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; LL – LaLiga. Data získána z Transfermarkt, zpracování vlastní.

Naopak rozdíl ve výdajích na přestupové aktivity je zřetelný hned na první pohled. Anglické celky během 18 sledovaných ročníků utratily více než dvojnásobek toho, co kluby z LaLigy. Anglické kluby si takto vysoké přestupové výdaje mohou dovolit především díky vysokým příjmům za prodej audiovizuálních práv. Co se týče vlivu zavedení finančních pravidel, ani v jedné soutěži nelze pozorovat snížení výdajů na přestupy po jejich zavedení. Výdaje na přestupy jsou naopak (částečně i vlivem inflace) u klubů z Premier League průměrně o 900 milionů eur za sezonu vyšší, u prvoligových španělských týmů pak průměrný nárůst v této oblasti činí 350 milionů eur za jeden soutěžní ročník.

5.6 Celková přestupová bilance

Tabulka 7

Celková bilance klubů z Premier League a LaLigy na přestupovém trhu

Sezona	Celková bilance na přestupovém trhu PL	Celková bilance na přestupovém trhu LL
2004/2005	-328 340 000	-166 390 000
2005/2006	-269 228 000	-36 345 000
2006/2007	-290 450 000	-255 897 000
2007/2008	-468 495 000	-257 260 000
2008/2009	-324 671 000	-17 900 000
2009/2010	-74 502 500	-257 745 000
2010/2011	-358 855 000	-1 811 040
2011/2012	-211 865 000	-86 390 000
2012/2013	-402 495 000	54 360 363
2013/2014	-518 139 273	51 675 940
2014/2015	-564 499 100	32 091 006
2015/2016	-773 044 000	-147 736 364
2016/2017	-795 037 000	-27 535 000
2017/2018	-847 113 000	-9 728 000
2018/2019	-1 080 535 219	-162 850 000
2019/2020	-876 265 086	-369 167 500
2020/2021	-1 128 447 830	165 919 860
2021/2022	-886 575 800	-121 952 616
Celkem	-10 198 557 808	-1 614 660 351

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; LL – LaLiga. Data získána z Transfermarkt, zpracování vlastní.

Právě z důvodu vysokých výdajů na přestupovém trhu činí čistá ztráta z těchto aktivit u klubů z Premier League za sledované období více než šestinásobek čisté ztráty prvoligových celků ze Španělska. Ty se navíc v celkem čtyřech sezonách dostaly do kladných čísel, což se anglickým týmům nepodařilo ani v jedné z 18 sezon.

5.8 Hospodaření klubů před a po zavedení FFP

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, cílem finančních pravidel bylo při jejich zavádění zajistit zdravé ekonomické hospodaření jednotlivých klubů a zamezit tomu, aby se fotbalové kluby dostávaly kvůli nepřiměřeně vysokým nákladům a neudržitelným rozpočtovým schodkům do situací, kdy je ohroženo jejich samotné fungování.

Tabulka 8

Celková bilance klubů z Premier League před a po zavedení FFP

Sezona	Celková bilance PL před zavedením FFP	Sezona	Celková bilance PL po zavedení FFP
2004/2005	-168 875 295	2013/2014	-44 981 013
2005/2006	-230 527 972	2014/2015	-225 497 797
2006/2007	-445 624 994	2015/2016	-358 879 971
2007/2008	-349 645 035	2016/2017	-100 993 039
2008/2009*	-328 569 152	2017/2018	-275 034 402
2009/2010*	-380 502 299	2018/2019	-516 789 912
2010/2011	-83 107 972	2019/2020	-1 577 363 577
2011/2012	-538 132 792	2020/2021	-1 092 394 124
2012/2013	-312 839 676	2021/2022	-1 197 081 305
Celkem	-2 837 825 187	Celkem	-5 389 015 140

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; FFP – Financial Fair Play. Data získána z Companies House, zpracování vlastní.

To se ovšem v Premier League na první pohled příliš nepodařilo. Celková ztráta se totiž téměř zdvojnásobila, což může být způsobeno příchody dalších zahraničních investorů a jejich neomezenými finančními prostředky, či zvyšujícím se požadavkům na kvalitu hráčů.

Tabulka 9

Celková bilance klubů z LaLigy před a po zavedení FFP

Sezona	Celková bilance LL před FFP	Sezona	Celková bilance LL po zavedení FFP
2004/2005	-29 382 401	2013/2014	156 240 494
2005/2006	88 569 180	2014/2015	146 152 437
2006/2007	-55 414 994	2015/2016	138 318 400
2007/2008	-2 351 367	2016/2017	165 903 769
2008/2009	5 969 111	2017/2018	167 559 360
2009/2010	-64 100 467	2018/2019	227 548 633
2010/2011	-119 737 617	2019/2020	88 080 402
2011/2012	-6 524 581	2020/2021	-820 845 677
2012/2013	143 573 380	2021/2022	-112 731 369
Celkem	-39 399 756	Celkem	156 226 447

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. LL – LaLiga; FFP – Financial Fair Play. Data získána z Ministerio de Cultura y Deporte, zpracování vlastní

Opačnou situaci lze pozorovat u týmů z LaLigy, které v období po zavedení finančních pravidel vykazují zisk. Kromě posledních dvou sezon se totiž španělské prvoligové kluby v součtu pohybují v černých číslech a regule FFP zde tak plní svůj účel.

5.9 Celková bilance na přestupovém trhu před a po zavedení FFP

Tabulka 10

Celková bilance klubů z Premier League na přestupovém trhu před a po zavedení FFP

Sezona	Celková bilance na přestupovém trhu PL před FFP	Sezona	Celková bilance na přestupovém trhu PL po zavedení FFP
2004/2005	-328 340 000	2013/2014	-518 139 273
2005/2006	-269 228 000	2014/2015	-564 499 100
2006/2007	-290 450 000	2015/2016	-773 044 000
2007/2008	-468 495 000	2016/2017	-795 037 000
2008/2009	-324 671 000	2017/2018	-847 113 000
2009/2010	-74 502 500	2018/2019	-1 080 535 219
2010/2011	-358 855 000	2019/2020	-876 265 086
2011/2012	-211 865 000	2020/2021	-1 128 447 830
2012/2013	-402 495 000	2021/2022	-886 575 800
Celkem	-2 728 901 500	Celkem	-7 469 656 308

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. PL – Premier League; FFP – Financial Fair Play. Data získána z Transfermarkt, zpracování vlastní.

U klubů z Premier League se z hlediska celkové přestupové bilance zavedení finančních regulí FFP nikterak nepromítlo. Celková ztráta z přestupových aktivit se naopak prohlubuje a v období po zavedení FFP je její hodnota téměř trojnásobná oproti období před zavedením. To je však částečně způsobeno také vlivem inflace. Lze však konstatovat, že hlavní cíl ekonomických restrikcí se naplnit nepodařilo.

Tabulka 11

Celková bilance klubů z LaLigy na přestupovém trhu před a po zavedení FFP

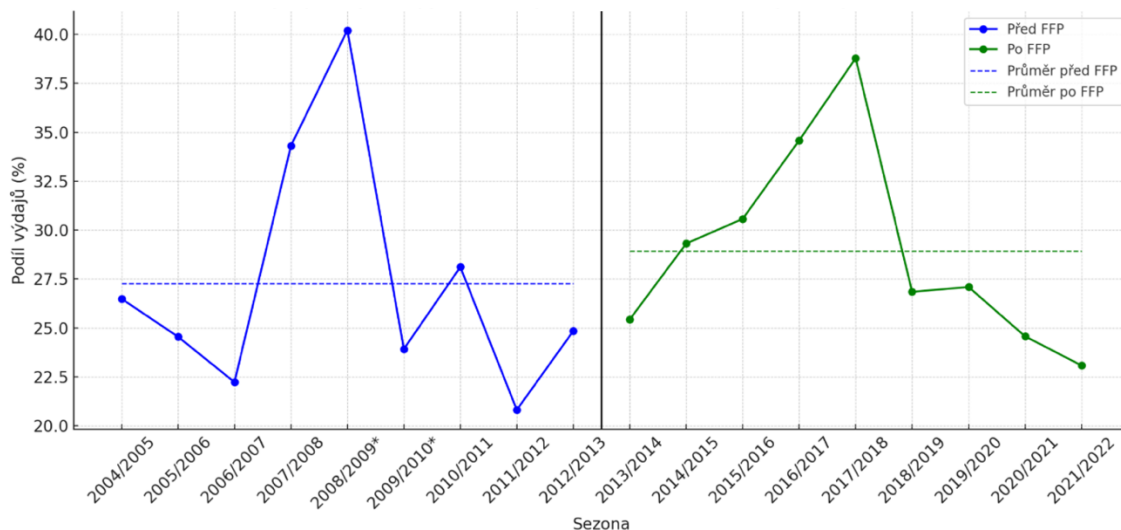
Sezona	Celková bilance na přestupovém trhu LL před FFP	Sezona	Celková bilance na přestupovém trhu LL po zavedení FFP
2004/2005	-166 390 000	2013/2014	51 675 940
2005/2006	-36 345 000	2014/2015	32 091 006
2006/2007	-255 897 000	2015/2016	-147 736 364
2007/2008	-257 260 000	2016/2017	-27 535 000
2008/2009	-17 900 000	2017/2018	-9 728 000
2009/2010	-257 745 000	2018/2019	-162 850 000
2010/2011	-1 811 040	2019/2020	-369 167 500
2011/2012	-86 390 000	2020/2021	165 919 860
2012/2013	54 360 363	2021/2022	-121 952 616
Celkem	-1 025 377 677	Celkem	-589 282 674

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. LL – LaLiga; FFP – Financial Fair Play. Data získána z Transfermarkt, zpracování vlastní.

Zlepšení celkového hospodaření klubů z LaLigy se projevilo i v bilanci těchto klubů na přestupovém trhu. Celkovou čistou ztrátu z nákupu a prodeje hráčů se totiž podařilo snížit téměř na polovinu. Důležité je podotknout, že záporná bilance na přestupovém trhu nemusí být nutně negativní, z hlediska ekonomické stability klubů je totiž důležitější celková hospodářská bilance.

Obrázek 3

Podíl výdajů na přestupy na celkových nákladech klubů z Premier League před a po zavedení FFP

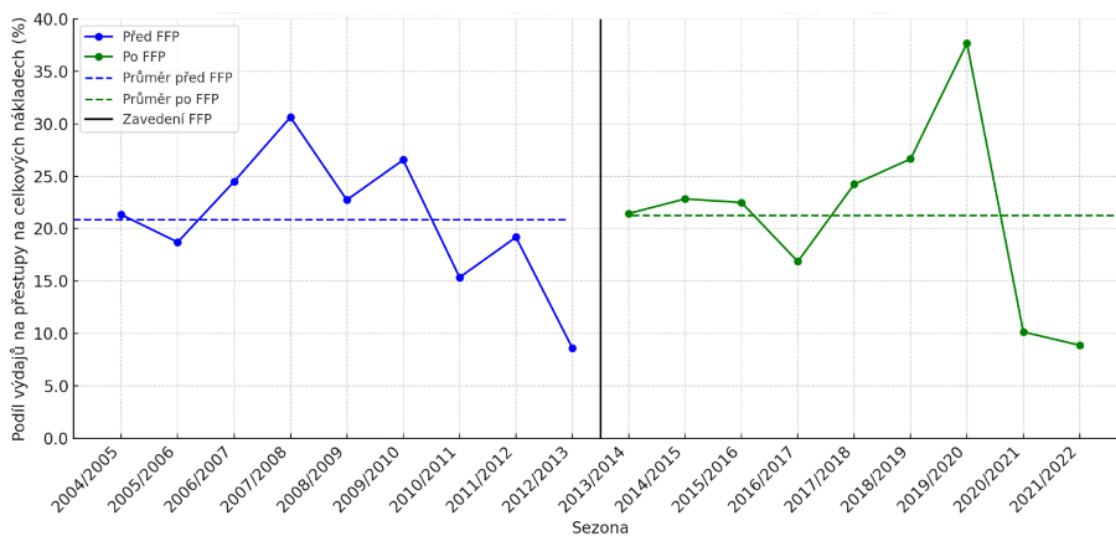

Pozn. Částky jsou uváděny v eurech. FFP – Financial Fair Play. Data získána z Companies House a Transfermarkt, zpracování vlastní.

Podíl přestupních výdajů na celkových nákladech se u klubů z anglické nejvyšší soutěže po zavedení finančních pravidel nikterak výrazně neprojevil. Maximum z období před finančními pravidly činilo lehce přes 40 %, ve druhém sledovaném období se maximální hodnota dostala na úroveň o necelé 1,5 % nižší. V tomto ohledu se tak podařilo více stabilizovat hospodaření anglických týmů, v konečném důsledku se ale průměrný procentuální podíl v období po zavedení regulí FFP navýšil o 1,65 procentního bodu.

Obrázek 4

Podíl výdajů na přestupy na celkových nákladech klubů z LaLigy před a po zavedení FFP

Pozn. FFP – Financial Fair Play. Ministerio de Cultura y Deporte a Transfermarkt, zpracování vlastní.

Ani v LaLize není rozdíl v jednotlivých obdobích nikterak razantní. Bilanci v období po zavedení finančních pravidel výrazně zhoršuje sezona 2019/2020, která se stala ročníkem s nejvyšším podílem přestupových výdajů na celkových nákladech ve španělské LaLize. V tomto ročníku totiž sledovaná hodnota vystoupala až na úroveň převyšující 37 %. Rozdíl v průměrných hodnotách za období před a po zavedení finančních regulí pak činil 0,4 %, přičemž vyšší hodnota byla zaznamenána v období po zavedení těchto pravidel.

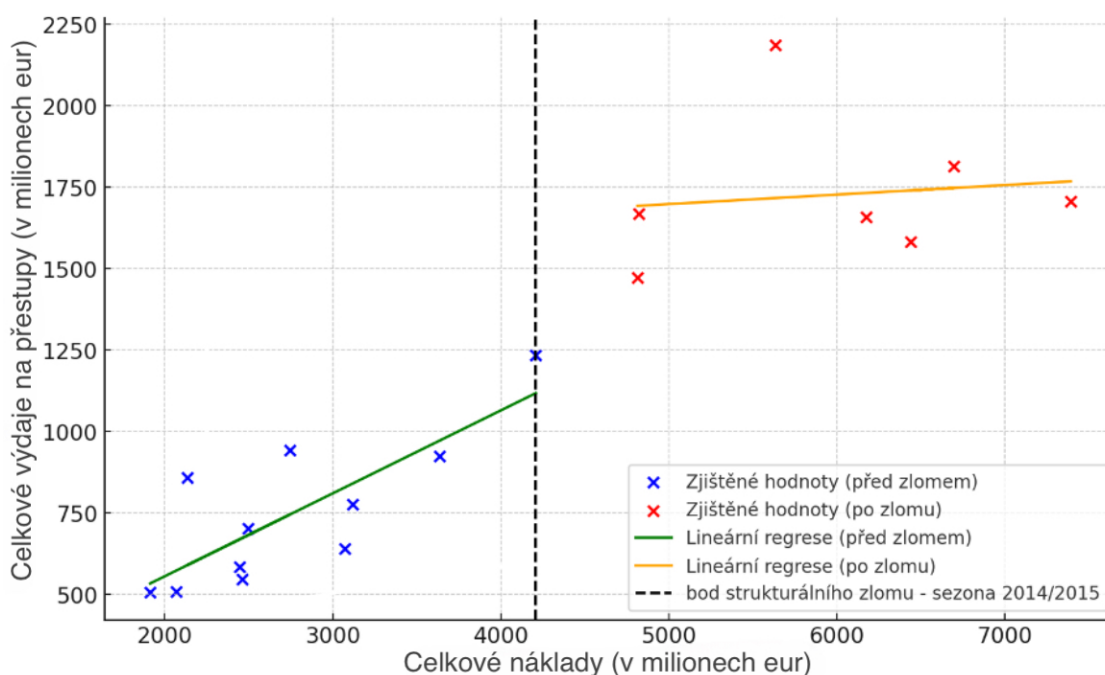
Z hlediska procentuálního podílu přestupových výdajů na celkových nákladech se tedy nepotvrdilo, že by zavedení finančních pravidel mělo pozitivní či negativní vliv na ekonomické fungování klubů působících ve sledovaných ligových soutěžích.

5.10 Chowův test

Pro větší výpovědní hodnotu tohoto výzkumu byl proveden již zmiňovaný Chowův test. Využito v něm bylo dvou sledovaných proměnných: závislou proměnnou jsou v tomto případě celkové výdaje klubů ze sledovaných soutěží na přestupovém trhu, vysvětlující proměnnou jsou celkové náklady klubů z Premier League a LaLigy.

Obrázek 5

Chowův test Premier League

Pozn. Data získána z Companies House a Transfermarkt, zpracování vlastní.

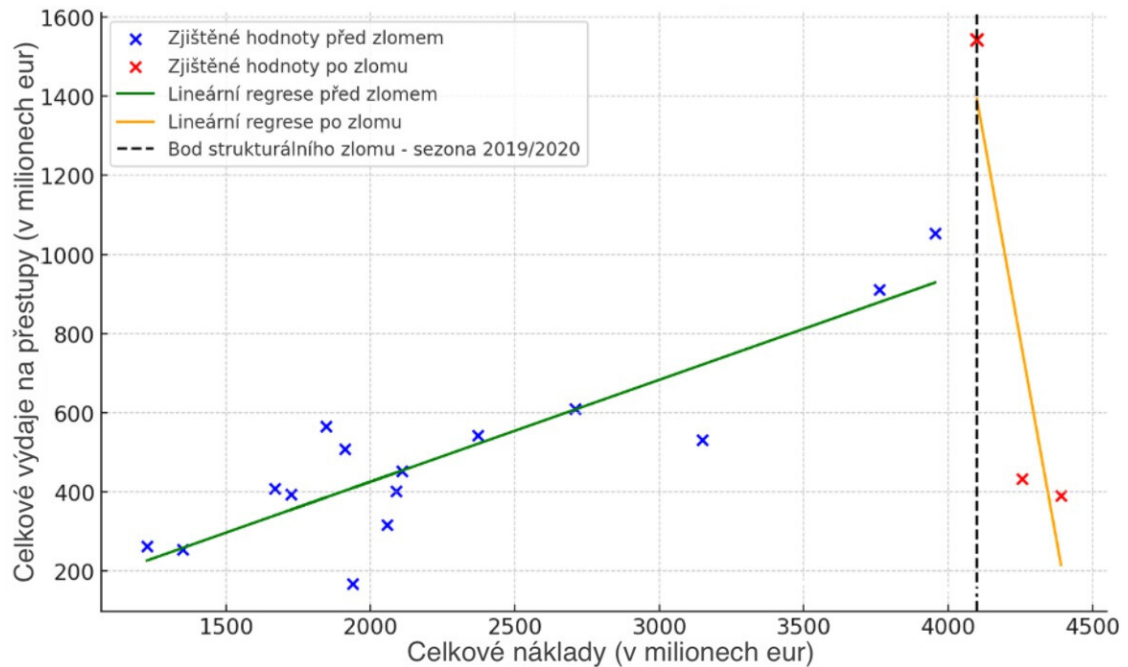
Po provedení Chowova testu s využitím finančních dat klubů z anglické Premier League je zjištěno, že zlomovým bodem ve vztahu celkových nákladů a nákladů na přestupy je jedenáctá sledovaná sezona, tedy sezona 2014/2015. Právě v této sezoně dochází k zamítnutí hypotézy H_0 a potvrzení hypotézy H_1 , která hovoří o existenci strukturálního zlomu ve sledovaných datech.

Následující ročník 2015/2016, který byl zahájen dva roky po zavedení finančních pravidel FFP a stěžejního požadavku UEFA „break-even requirement“, je první sezonou, ve které je možné pozorovat nový trend lineární regrese. Při porovnání sklonu oranžové křivky se zelenou křivkou je totiž na první pohled zřetelné, že od zlomové sezony došlo k jejímu výraznému zploštění. Zploštění této křivky značí, že u klubů z Premier League byl růst útrat na přestupovém trhu od sezony 2015/2016 pomalejší než růst celkových nákladů těchto klubů v předchozím období. S velkou pravděpodobností na tom měla podíl právě finanční omezení UEFA i Premier League, jelikož zmírňování nárůstu přestupových výdajů úzce souvisí s celkovou ekonomikou stabilitou fotbalových klubů, jež byla hlavním cílem při jejich zavádění. Ke strukturálnímu zlomu zároveň došlo v krátkém časovém úseku po zavedení nových finančních regulí, na které byly kluby nuceny reagovat, aby se vyhnuly případným trestům od řídicích orgánů. Právě od sezony

2015/2016 navíc došlo k dalšímu snížení povoleného deficitu v souvislosti s „break-even requirement“, což může být dalším vysvětlením pro náhlé zploštění sledované křivky.

Obrázek 6

Chowův test LaLiga

Pozn. Data získána z Ministerio de Cultura y Deporte a Transfermarkt, zpracování vlastní.

Výsledky z Chowova testu na obrázku 6 hovoří o strukturálním zlomu v sezoně 2019/2020. K jejich verifikaci by ovšem bylo zapotřebí větší množství dat z následujících let, která ale v době výzkumu nejsou k dispozici. Z toho důvodu je výpovědní hodnota výsledků získaných z Chowova testu u klubů z LaLigy nedostačující.

Určitá změna v datech ze sezony 2019/2020 s velkou pravděpodobností nesouvisí se zavedením finančních pravidel UEFA a LaLigy, jelikož mezi datem jejich zavedení a zlomovou sezonou uplynulo 6 let. Pokud by španělským klubům trvalo takto dlouhou dobu zareagovat a přizpůsobit své chování na přestupovém trhu pravidlům FFP, vystavovaly by se v případě jejich nedodržení vysokému množství sankcí. Španělské celky ovšem neměly před zaváděním těchto regulí takové výdaje na přestupovém trhu jako týmy z Anglie, z toho důvodu nebyla výrazná úprava přestupové politiky nutná.

Příčinou prudkého nárůstu výdajů na přestupy v sezoně 2019/2020 jsou zejména přestupy Antoine Griezmana a Frankiego De Jonga do Barcelony, Edena Hazarda do Realu Madrid a João Félix do Atlético Madrid. Příchody těchto hráčů znamenaly celkovou investici přes 400 milionů eur, která se tak výrazně promítla do celkových přestupních

výdajů klubů z LaLigy. Během této sezony ovšem propukla pandemie Covid-19, v jejímž důsledku došlo k prudkému snížení příjmů všech klubů, které mělo za následek celkovou změnu trendu v ekonomickém chování španělských týmů na přestupovém trhu. V následujících dvou sezonách tak docházelo k výraznému snižování přestupních výdajů, což značí klesající sklon oranžové regresní přímky.

6. DISKUZE

Před započítáním výzkumu nebyl jasný předpoklad toho, jaké budou jeho výsledky, a tedy nebylo jasné, zda finanční pravidla vůbec nějakým způsobem ovlivňují chování klubů na přestupovém trhu, případně zda je tento vliv pozitivní či negativní. V souvislosti s FFP se nejčastěji zmiňuje, že kluby tato pravidla různě obcházejí či vůbec nedodržují, a že jejich existence se především těch největších klubů nijak výrazněji nedotýká, což zmiňoval například Sass (2016). Většinou se však jedná o kluby, které mají obrovské příjmy z jednotlivých soutěží, televizních práv a dalších fotbalových aktivit, díky čemuž si mohou dovolit utrácet za posily i bez toho, aby finanční regule porušovaly, což potvrzuje i vcelku malé množství tvrdých trestů, které kluby obdržely za výrazné překročení hranic daných těmito předpisy. Právě z tohoto důvodu jsem očekával, že zavedení finančních pravidel bude mít určitý vliv na ekonomické chování jednotlivých klubů na přestupovém trhu, a že kluby byly v tomto ohledu nuceny alespoň částečně omezit své výdaje. Zároveň jsem předpokládal, že výrazněji se tento efekt projeví u klubů z LaLigy, jelikož například Gutiérrez (2023) hovoří o tom, že španělské celky jsou výrazně omezovány pravidly FFP vydanými organizátory tamní nejvyšší soutěže v porovnání s kluby z první anglické ligy.

Právě u klubů z Premier League se na první pohled dle většiny výsledků z analytické části může zdát, že FFP opravdu žádný vliv na přestupovou politiku klubů z této soutěže nemá: dochází k neustálému navyšování výdajů na přestupy, celkové bilance za jednotlivé sezony pravidelně končí v červených číslech, přičemž ztráty se nesnižují, ba naopak prohlubují, a obdobně je tomu i při pohledu na celkové bilance na přestupovém trhu. Důvodem navyšování ekonomických ztrát může být například pandemie Covid-19, investice do infrastruktury či navyšování hráčských mezd.

Po provedení Chowova testu se však potvrdilo, že v krátkém časovém horizontu po zavedení finančních pravidel došlo k zásadní změně ve výdajích na přestupovém trhu v poměru k celkovým klubovým nákladům. Tato změna se dá přisuzovat právě FFP, jelikož kromě krátké časové prodlevy dochází ke snížení přestupových výdajů ku celkovým nákladům, což se dá považovat za důležitý krok ke splnění hlavního cíle těchto pravidel: zajištění ekonomické stability samotných klubů.

Lze tedy konstatovat, že na ekonomické chování klubů z Premier League na přestupovém trhu mělo zavedení pravidel FFP vliv, a to konkrétně takový, že růst celkových

přestupních výdajů se v poměru k celkovým nákladům podařilo výrazně zpomalit. To může mít zároveň pozitivní dopad na zamezení vzniku dalších případů insolvence a finančních potíží prvoligových anglických celků, a tedy na celkovou ekonomickou udržitelnost těchto klubů, což tvrdil již Howell (2020) ve svém výzkumu. Je však otázkou, zda finanční limity Premier League a UEFA v rámci FFP nejsou příliš shovívavé a zda by jejich případné zpřísnění nepřineslo výraznější zlepšení finančního zdraví jednotlivých klubů, především z hlediska vyrovnanosti jejich rozpočtů.

U klubů z LaLigy je situace odlišná. Hospodaření španělských klubů se po roce 2013, kdy došlo k zavedení pravidel FFP, již na první pohled výrazně zlepšilo. Celkové bilance za jednotlivé sezony byly až na dvě výjimky v černých číslech a španělské kluby tak po sečtení hospodářských výsledků od sezony 2013/2014 do sezony 2021/2022 vykazují celkový zisk ve výši 156 milionů eur. Tato částka se z hlediska finančního objemu, se kterým kluby z obou lig operují, může zdát jako zanedbatelná, oproti klubům z Premier League je zde ovšem obrovský rozdíl, jelikož ty se za stejné období dostaly do celkové ztráty přes 5 miliard eur. Je ovšem potřeba konstatovat, že situace u španělských klubů byla z ekonomického hlediska lepší již před zavedením FFP.

Na přestupovém trhu jsou španělské kluby stále v záporných hodnotách, což znamená, že utrácejí za přestupy více, než z nich inkasují. Celkem ve třech sezonách po zavedení finančních pravidel se jim však i v tomto ohledu podařilo vykázat zisk, přičemž celkovou ztrátu z aktivit na přestupovém trhu se povedlo snížit na téměř polovinu oproti sezonám před FFP. I zde je tedy možné pozorovat výrazný posun a pozitivní vliv, který mají finanční pravidla na ekonomické chování španělských týmů. Na základě dat shromážděných během výzkumu utrácejí kluby ze Španělska v porovnání s kluby z anglické Premier League výrazně méně, čímž se potvrzují údaje Poliho a kol. (2021) a také data analytické platformy Football Benchmark (2022), jelikož oba zdroje mluví o jasném prvenství anglických klubů z hlediska útrat na přestupovém trhu. Nižší částky vynaložené prvoligovými španělskými kluby na přestupové aktivity se dají přisuzovat striktnosti tamních finančních pravidel, kterou zmiňoval Gutiérrez (2023). Jeho názory, které hovořily o vyrovnaných rozpočtech vykoupených sníženou konkurenceschopností španělských celků na přestupovém trhu, jež je zapříčiněna nízkými finančními limity, se tak potvrdily.

Chowův test neprokázal vliv FFP na zlom v datech zahrnujících poměr výdajů na přestupy a celkových klubových nákladů. Ke změně trendu zde totiž došlo až během

sezony 2019/2020, což je příliš pozdě na to, aby se dalo hovořit o přímé souvislosti se zavedením nových ekonomických předpisů, a především na to, aby se výsledky testu daly považovat za směrodatné, jelikož po zmiňované sezoně není k dispozici dostatečné množství dat.

Důvodem, proč ke změně nedošlo už dříve, může být především to, že španělské kluby byly již před zavedením těchto pravidel více ekonomicky zodpovědné, respektive nevykazovaly takové ztráty, jako kluby z anglické Premier League. Změna trendu z rostoucího na klesající se dá přisuzovat především pandemii Covid-19 a s ní souvisejícím restrikcím, jež měly za následek snížení klubových příjmů, a tedy i povolených výdajů.

Finanční pravidla FFP tak měla ve sledovaném období vliv na ekonomické chování klubů z LaLigy a Premier League na přestupovém trhu. V Anglii došlo ke zpomalení růstu přestupových výdajů v poměru k celkovým nákladům, zatímco ve Španělsku se díky finančním předpisům povedlo zlepšit celkové hospodaření klubů na přestupovém trhu i mimo něj. Vliv regulí FFP se z tohoto pohledu tedy dá hodnotit jako pozitivní.

Některé kluby (a především jejich majitelé) by bezesporu uvítaly, pokud by mohly neomezeně využívat své finanční prostředky na přestupy nových hráčů, jež by napomohly ke sportovním úspěchům jejich týmu. Vedlo by to ovšem k ohrožení ekonomické udržitelnosti těchto klubů, což bylo i jedním z původních důvodů zavedení FFP. Do budoucna se tak dá očekávat zachování finančních pravidel, případně i jejich zpřísnování, jelikož cesta striktních regulí španělské LaLigy se zdá být účinná.

7. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zaměřovala na fungování finančních pravidel Financial Fair Play ve španělské LaLize a v anglické Premier League. Zkoumán byl především vliv těchto pravidel na ekonomické chování klubů z těchto soutěží na přestupovém trhu.

Na základě získaných dat, jejich následné analýzy a prostřednictvím použitých statistických metod bylo dosaženo závěru, že pravidla FFP pozitivně ovlivňují ekonomické chování klubů ze sledovaných soutěží na přestupovém trhu, a to zejména snížením růstu celkových výdajů na přestupovém trhu v poměru k celkovým nákladům v případě klubů z Premier League, a zlepšením celkové hospodářské a přestupové bilance v případě klubů z LaLigy.

Celkově se dá zavedení finančních pravidel ve fotbale hodnotit kladně, jelikož tato pravidla přispívají k větší ekonomické udržitelnosti jednotlivých klubů, snižují riziko finančních problémů v případě odchodu bohatých investorů a pomáhají tak k zachování tradičních klubů s mnohaletou historií a velkým množstvím příznivců. Zároveň zajišťují, aby nebylo možné skoupit nejlepší hráče z celého světa do jednoho týmu během krátkého časového úseku, čímž alespoň částečně napomáhají menším a chudším klubům zůstat konkurenceschopnými.

Do budoucna by ke zvýšení efektivity těchto pravidel mohlo napomoci zavedení přestupových či platových stropů, které by přispěly především k větší vyrovnanosti jednotlivých soutěží, jež je v posledních letech velkým tématem. Další změnou, která by mohla zlepšit vnímání těchto pravidel ze strany fanoušků i samotných klubů, je zkrácení doby vyšetřování v případě podezření z porušení těchto předpisů, jelikož u větších prohřešků trvá jejich prošetření až několik let.

SEZNAM LITERATURY

Advanced Television. (2022). *Research: EPL TV revenue beats Bundesliga, La Liga combined*. Citováno 12. 5. 2023. <https://advanced-television.com/2022/08/24/research-epl-tv-revenue-beats-bundesliga-la-liga-combined/>

BBC News. (2003). *Russian businessman buys Chelsea*. Citováno 15. 5. 2023. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/3036838.stm>

Birkhäuser, S., Kaserer, C., & Urban, D. (2019). *Did UEFA's financial fair play harm competition in European football leagues?* *Review of Managerial Science*, 13, 113–145. Citováno 9. 5. 2023. <https://doi.org/10.1007/s11846-017-0246-z>

Braidwood, J. (2023). *Man City charged with over 100 breaches of Premier League rules*. *The Independent*. Citováno 20. 5. 2023. <https://www.independent.co.uk/sport/football/manchester-city-news-financial-rules-b2276532.html>

Bullivant, T. (2022). *The EFL is a financial mess: it should look to Spain for inspiration*. *Varsity*. Citováno 3. 3. 2024. <https://www.varsity.co.uk/sport/23568>

Collett, M. (2008). *Wenger nonplussed by Manchester City takeover*. Reuters. Citováno 14. 5. 2023. <https://www.reuters.com/article/uk-soccer-england-wenger-fapl/wenger-nonplussed-by-manchester-city-takeover-idUKLM9132520080922/>

Companies House. (n.d.). Citováno duben 2024. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk>

Csató, L. (2022). *UEFA Against the Champions? An Evaluation of the Recent Reform of the Champions League Qualification*. *Journal of Sports Economics*, 23(8). Citováno 7. 3. 2024. <https://doi.org/10.1177/15270025221074700>

Dawson, R. (2023). *Man City charged by Premier League for multiple financial fair play breaches*. ESPN. Citováno 20. 5. 2023. <https://www.espn.com/soccer/soccer-transfers/story/4870556/man-city-charged-over-multiple-ffp-breaches>

Deloitte. (2011). *The break-even requirement*. Annual Review of Football Finance. Citováno 20. 3. 2024. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/deloitte-uk-the-break-even-requirement.pdf>

Deloitte. (2020). *Brentford and Fulham contest for biggest financial prize in world football*. Citováno 19. 5. 2023. <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/press-releases/articles/brentford-and-fulham-contest-for-biggest-financial-prize-in-world-football.html>

Deloitte Sports Business Group. (1997-2017). *Football money league*. Deloitte.

De Marco, N. (2022). *Football and the Law*. Bloomsbury Publisher.

- EFL. (n.d.). *EFL Handbook*. Citováno 14. 3. 2024. <https://www.efl.com/governance/regulations/#heading-promotion-relegation-and-play-offs>
- ESPN. (2013). *Premier League clubs vote in favour of FFP*. Citováno 21. 3. 2024. <http://en.espn.co.uk/football/sport/story/192114.html>
- European Commission. (2002). *Commission closes investigations into FIFA regulations on international football transfers*. Citováno 7. 4. 2024. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_02_824
- FC Barcelona. (2021). *Leo Messi not staying at FC Barcelona*. Citováno 21. 5. 2023. <https://www.fcbarcelona.com/en/football/first-team/news/2207655/leo-messi-not-staying-at-fc-barcelona>
- FC Barcelona. (2023). *Budget for 2023/24 and settlement of 2022/23 seasons approved*. Citováno 17. 3. 2024. <https://www.fcbarcelona.com/en/club/news/3744800/budget-for-202324-and-settlement-of-202223-seasons-approved/featured>
- FIFA. (n.d.-a). *Member associations*. Citováno 27. 2. 2024. <https://www.fifa.com/about-fifa/associations>
- FIFA. (n.d.-b). *Tournaments*. FIFA Plus. Citováno 27. 2. 2024. <https://www.fifa.com/fifaplust/en/tournaments>
- FIFA. (n.d.-c). *About FIFA*. Citováno 27. 2. 2024. <https://www.fifa.com/about-fifa>
- FIFA. (2021). Citováno 28. 2. 2024. *Transfer Window Calendar*. FIFA Digital Hub. https://digitalhub.fifa.com/m/680099dc838c2961/original/Transfer-Window-Calendar_MFA_S_20211201.pdf
- Football Benchmark. (2021). *Free agents – It's a players' world*. Football Benchmark. Citováno 23. 3. 2024. https://www.footballbenchmark.com/library/free_agents_it_s_a_players_world
- Football Benchmark. (2022). *Summer of 2022: EPL dominates their peers in the transfer market*. Citováno 20. 8. 2023. Získáno z https://www.footballbenchmark.com/library/summer_of_2022_epl_dominates_their_peers_in_the_transfer_market
- Garcia-del-Barrio, P., & Rossi, G. (2020). *How the UEFA Financial Fair Play regulations affect football clubs' priorities and leagues' competitive balance?* European Journal of Government and Economics, 9(2), 119-142. ISSN 2254-7088. Citováno 10. 8. 2023. <http://eprints.bbk.ac.uk/32695/>
- Gazapo, C. (2018). *TV Rights in Football – Premier League Analysis*. SBIBarcelona.com. Citováno 21. 8. 2023. <https://www.sbibarcelona.com/newsdetails/index/403>

- Geey, D. (2016). *The UEFA Financial Fair Play rules: a difficult balancing act*. *Entertainment and Sports Law Journal*, 9.1. Citováno 19. 8. 2023. <https://entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.30/>
- Gideon. (2022). *La Liga vs Copa Del Rey - 3 Ways They Are Different*. *Football Handbook*. Citováno 15. 3. 2024. <https://footballhandbook.com/la-liga-vs-copa-del-rey/>
- Gutiérrez, H. (2023). *The LaLiga paradox: Financially healthy clubs, but unable to compete with the Premier League*. *El País*. Citováno 17. 4. 2024. <https://english.elpais.com/sports/2023-03-13/the-laliga-paradox-financially-healthy-clubs-but-unable-to-compete-with-the-premier-league.html#>
- Hoey, S., Peeters, T., & Principe, F. (2021). *The transfer system in European football: A pro-competitive no-poaching agreement?* *International Journal of Industrial Organization*, 75, 102695. Citováno 18. 3. 2024. <https://doi.org/10.1016/j.ijindorg.2020.102695>
- Howell, N. (2020). *How are English Premier League clubs sustainable and viable*. *Metropolia University of Applied Sciences*. Citováno 21. 8. 2023. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/345580/Metropolia%20Thesis-How%20are%20English%20Premier%20League%20clubs%20sustainable%20and%20viable%20.pdf?sequence=2>
- Chow, G. C. (1960). Tests of Equality Between Sets of Coefficients in Two Linear Regressions. *Econometrica*, 28(3), 591–605. Citováno 10. 5. 2024. <https://doi.org/10.2307/1910133>
- Khan, K. (2010). *Cure or Curse: Socio Club Ownerships in Spanish La Liga*. *Bleacher Report*. Citováno 4. 3. 2024. <https://bleacherreport.com/articles/404511-cure-or-curse-socio-club-ownerships-in-spanish-la-liga>
- Klivansky, D., & El-Hajj, M. (2018). *Causes of Success in the La Liga and How to Predict Them*. In *Proceedings of the 2018 9th IEEE Annual Ubiquitous Computing, Electronics & Mobile Communication Conference (UEMCON)* (s. 1–8). IEEE. Citováno 16. 3. 2024. <https://doi.org/10.1109/UEMCON.2018.8796732>
- Lago, I., Lago-Peñas, C., & Lago-Peñas, S. (2018). *Decentralization and Football*. *Social Science Quarterly*, 100(1), 163-175. Citováno 11. 5. 2023. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12564>
- LaLiga. (n.d.-a, d, e). *What is LaLiga?* Citováno 18. 3. 2024. <https://www.laliga.com/en-GB/pressroom/what-is-laliga>
- LaLiga. (n.d.-b). *Standing of LaLiga EA SPORTS 2023/24*. Citováno 18. 3. 2024. <https://www.laliga.com/en-GB/laliga-easports/standing>
- LaLiga. (n.d.-c). *Standing of LaLiga Hypermotion 2023/24*. Citováno 18. 3. 2024. <https://www.laliga.com/en-GB/laliga-hypermotion/standing>

LaLiga. (2021). *How LaLiga's Economic Control and Squad Cost Limit works*. Global Fútbol. Citováno 18. 3. 2024. <https://newsletter.laliga.es/global-futbol/how-laliga-economic-control-and-squad-cost-limit-works>

Ministerio de Cultura y Deporte. (2023). *Balance de la Situación Económico-Financiera del Fútbol Profesional Masculino Español 1999/2022*. Citováno 20. 4. 2024. <https://www.csd.gob.es/sites/default/files/media/files/2023-04/Balance%20situación%20BALONCESTO%201999-2022.pdf>

O'Brien, J. C. A. (2017). *Osasuna: Identity, Ownership and Governance in Spanish Club Football*. In *Football Research in an Enlarged Europe*. Citováno 19. 8. 2023. https://doi.org/10.1007/978-3-319-48734-2_7

Peeters, T., & Szymanski, S. (2014). *Financial fair play in European football*. *Economic Policy*, 29(78), 343-390. Citováno 29. 4. 2023. <https://doi.org/10.1111/1468-0327.12031>

Poli, R., Ravenel, L., Besson, R. (2021). *The economics of big-5 league transfers: past decade and post-pandemic*. CIES Football Observatory. Citováno 8. 3. 2024. <https://football-observatory.com/IMG/pdf/mr67en.pdf>

Pollard, R. (2016). *The Remarkable Story of Manchester City's Rise Under Sheikh Mansour*. Bleacher Report. Citováno 30. 4. 2023. <https://bleacherreport.com/articles/2670212-the-remarkable-story-of-manchester-citys-rise-under-sheikh-mansour>

Premier League. (n.d.-a). *Premier League Competition Format & History*. Citováno 11. 3. 2024. <https://www.premierleague.com/premier-league-explained>

Premier League. (n.d.-b). *About the Premier League – Organising Body of the Competition*. Citováno 11. 3. 2024. <https://www.premierleague.com/about>

Premier League. (2023). *Premier League Handbook 2023/24*. Citováno 12. 3. 2024. https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2023/08/07/b7ce673f-fc5f-4bc3-911a-e6b32476c9dc/PL_Handbook_2023-24_DIGITAL_03.08.23.pdf

Premier League. (n.d.-c). *Transfers explained*. Citováno 17. 3. 2024. <https://www.premierleague.com/transfers/explained>

Rampling, A. (2023). *UEFA sets five-year limit on transfer fee amortisation after Chelsea's January deals for Fernandez and Mudryk*. The Athletic. Citováno 23. 8. 2023. <https://theathletic.com/4647825/2023/06/28/uefa-amortisation-ffp-transfers/>

Reuters. (2023). *Premier League refers Everton for alleged financial breach*. Citováno 15. 5. 2023. <https://www.reuters.com/lifestyle/sports/premier-league-refers-everton-alleged-financial-breach-2023-03-24/>

Sanderson, T. (2023). *La Liga refuses to let FC Barcelona register Gavi's new contract—reports*. Forbes. Citováno 18. 5. 2023. <https://www.forbes.com/sites/tomsanderson/2023/01/25/la-liga-refuses-to-let-fc-barcelona-register-gavis-new-contractreports/?sh=4e8ba9443171>

Sass, M. (2016). *Glory Hunters, Sugar Daddies, and Long-Term Competitive Balance Under UEFA Financial Fair Play*. *Journal of Sports Economics*, 17(2), s. 148-158. Citováno 4. 5. 2023. <https://doi.org/10.1177/1527002514526412>

Short, M. (2023). *Premier League parachute payments gap 'a major concern' says EFL*. *BBC Sport*. Citováno 22. 4. 2024. <https://www.bbc.com/sport/football/65323385>

Statista. (2024). *Global inflation rate from 2000 to 2022, with forecasts until 2028*. Citováno 2. 5. 2024. <https://www.statista.com/statistics/256598/global-inflation-rate-compared-to-previous-year/>

Szymanski, S. (2017). *Entry into exit: insolvency in English professional football*. *Scottish Journal of Political Economy*, 64(4), 419-444. Citováno 11. 5. 2023. <https://doi.org/10.1111/sjpe.12134>

UEFA. (2005). 1954-1962: *Birth of UEFA*. Citováno 7. 3. 2024. <https://www.uefa.com/insideuefa/news/01ab-0f84767887e4-8b1a9f4c41b2-1000--1954-1962-birth-of-uefa/>

UEFA. (2014). *UEFA 60 years at the heart of football*. Citováno 7. 3. 2024. https://editorial.uefa.com/resources/021f-0f842a4ba426-22bf135e36bc-1000/uefa_60_years_at_the_heart_of_football.pdf

UEFA. (2016). *The European Club Footballing Landscape*. Citováno 7. 3. 2024. https://www.uefa.com/multimediafiles/download/officialdocument/uefaorg/clublicensin/g/02/53/00/22/2530022_download.pdf

UEFA. (2019a). *What UEFA does*. Citováno 7. 3. 2024. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>

UEFA. (2019b). *UEFA Europa Conference League: what is it? When does it start? Who's involved?*. Citováno 7. 3. 2024. <https://www.uefa.com/uefaeuropaleague/news/0256-0e9a05634e35-236276d37822-1000--uefa-europa-conference-league-what-is-it-when-does-it-start/>

UEFA. (2019c). *Procedural rules governing the UEFA Club Financial Control Body*. Citováno 2. 4. 2024. <https://documents.uefa.com/v/u/tiwZWpkjhpindhndT5sc9A>

UEFA. (2020a). *Administration*. Citováno 7. 3. 2024. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/administration/>

UEFA. (2020b). *Addendum to the UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations*. Citováno 2. 4. 2024. https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/FinancialFairPlay/02/64/22/29/2642229_DOWNLOAD.pdf

UEFA. (2022a). *UEFA Club Licensing and Financial Sustainability Regulations*. Citováno 5. 4. 2024. <https://documents.uefa.com/r/UEFA-Club-Licensing-and-Financial-Sustainability-Regulations-2022-Online>

UEFA. (2022b). *Procedural rules governing the UEFA Club Financial Control Body*. Citováno 2. 4. 2024. https://documents.uefa.com/r/BeFOp6B_HewkUPGH9Q4yZA/root

UEFA. (2022c). *Explainer: UEFA's new Financial Sustainability regulations*. Citováno 2. 4. 2024. <https://www.uefa.com/returntoplay/news/0274-14da0ce4535d-fa5b130ae9b6-1000--explainer-uefa-s-new-financial-sustainability-regulations/>

UEFA. (2023a). *UEFA President: Aleksander Čeferin*. Citováno 7. 3. 2024. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/president/>

UEFA. (2023b). *The CFCB concludes the last assessment of the break-even requirement during the 2022/23 season*. Citováno 2. 4. 2024. <https://www.uefa.com/returntoplay/news/0283-187d52adb73d-381d1348abf6-1000--the-cfcb-concludes-the-last-assessment-of-the-break-even-re/>

UEFA. (2024). *New format for Champions League post-2024: Everything you need to know*. Citováno 19. 3. 2024. <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/news/0268-12157d69ce2d-9f011c70f6fa-1000--new-format-for-champions-league-post-2024-everything-you-ne/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Čisté výdaje na přestupy dle ligy, v milionech eur (2012-2021)	17
Obrázek 2: Časová osa zavádění jednotlivých finančních pravidel	18
Obrázek 3: Podíl výdajů na přestupy na celkových nákladech klubů z Premier League před a po zavedení FFP	39
Obrázek 4: Podíl výdajů na přestupy na celkových nákladech klubů z LaLigy před a po zavedení FFP	40
Obrázek 5: Chowův test Premier League	41
Obrázek 6: Chowův test LaLiga	42

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Ilustrační příklad kontroly dodržování „break-even requirement“ imaginárním klubem pro pohárovou sezonu 2017/2018.....	20
Tabulka 2: Celkové obraty klubů z Premier League a LaLigy.....	30
Tabulka 3: Celkové náklady klubů z Premier League a LaLigy	31
Tabulka 4: Celková bilance klubů z Premier League a LaLigy	32
Tabulka 5: Příjmy klubů z Premier League a LaLigy získané z aktivit na přestupovém trhu.....	33
Tabulka 6: Výdaje klubů z Premier League a LaLigy na přestupovém trhu	34
Tabulka 7: Celková bilance klubů z Premier League a LaLigy na přestupovém trhu....	35
Tabulka 8: Celková bilance klubů z Premier League před a po zavedení FFP	36
Tabulka 9: Celková bilance klubů z LaLigy před a po zavedení FFP	36
Tabulka 10: Celková bilance klubů z Premier League na přestupovém trhu před a po zavedení FFP.....	37
Tabulka 11: Celková bilance klubů z LaLigy na přestupovém trhu před a po zavedení FFP	38